

Πρὸς Ῥωμαίους

Παῦλος, δοῦλος Ἰησοῦ χριστοῦ, κλητὸς¹ ἀπόστολος, ἀφωρισμένος² εἰς **1**
εὐαγγέλιον θεοῦ, ὃ προεπηγγείλατο³ διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς **2**
ἁγίαις, περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, **3**
τοῦ ὀρισθέντος⁴ υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης,⁵ ἐξ ἀναστάσεως
νεκρῶν, Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ **5**
ἀποστολὴν⁶ εἰς ὑπακοήν⁷ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος
αὐτοῦ, ἐν οἷς ἔστε καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ¹ Ἰησοῦ χριστοῦ: πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ⁸ **6**
ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς¹ ἁγίοις: χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν
καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

¹ κλητός, called, summoned. ² ἀφορίζω, separate, set apart. ³ προεπαγγέλλομαι, promise beforehand. ⁴ ὀρίζω, mark off by boundaries, determine. ⁵ ἁγιωσύνη, ης, ἥ, holiness, holy or sanctified state. ⁶ ἀποστολή, ἥς, ἡ, apostleship, commission. ⁷ ὑπακοή, ἥς, ἡ, obedience. ⁸ Ῥώμη, ης, ἡ, Rome, strength.

Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ 8
 πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται¹ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. Μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ θεός, 9
 ᾧ λατρεύω² ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς
 ἀδιαλείπτως³ μνείαν⁴ ὑμῶν ποιῶμαι, πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου 10
 δεόμενος,⁵ εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐδοωθήσομαι⁶ ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἔλθεῖν πρὸς
 ὑμᾶς. Ἐπιποθῶ⁷ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ⁸ χάρισμα⁹ ὑμῖν πνευματικόν, εἰς 11
 τὸ στηριχθῆναι¹⁰ ὑμᾶς, τοῦτο δὲ ἐστὶν, συμπαρακληθῆναι¹¹ ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν 12
 ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν,¹² ἀδελφοί, ὅτι 13
 πολλάκις¹³ προεθέμην¹⁴ ἔλθεῖν πρὸς ὑμᾶς – καὶ ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο¹⁵ –
 ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἐλλησὶν 14
 τε καὶ βαρβάρους,¹⁶ σοφοῖς¹⁷ τε καὶ ἀνοήτοις¹⁸ ὀφειλέτης¹⁹ εἰμί: οὕτως τὸ κατ’ 15
 ἐμὲ πρόθυμον²⁰ καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ²¹ εὐαγγελίσασθαι. Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι 16

¹ καταγγέλλω, proclaim, declare openly. ² λατρεύω, serve, worship. ³ ἀδιαλείπτως, constantly, unceasingly. ⁴ μνεία, ας, ἡ, remembrance, mention. ⁵ δεόμεαι, ask, request. ⁶ εὐδοῶ, cause to prosper. ⁷ ἐπιποθέω, long for, strain after. ⁸ μεταδίδωμι, give a share of, share. ⁹ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ¹⁰ στηρίζω, establish, fix firmly. ¹¹ συμπαρακαλέω, invite, encourage along with others. ¹² ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹³ πολλάκις, often, many times. ¹⁴ προτίθεμαι, purpose, design beforehand. ¹⁵ δεῦρο, until now, come here! ¹⁶ βάρβαρος, barbarous, barbarian. ¹⁷ σοφός, wise. ¹⁸ ἀνόητος, foolish, thoughtless. ¹⁹ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ²⁰ πρόθυμος, willing, ready. ²¹ Ῥώμη, ης, ἡ, Rome, strength. ²² ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed.

τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ: δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ
 πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι. Δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ 17
 ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται, Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ
 πίστεως ζήσεται.

Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν¹ καὶ ἀδικίαν 18
 ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων:² διότι³ τὸ γνωστὸν⁴ τοῦ 19
 θεοῦ φανερόν⁵ ἐστὶν ἐν αὐτοῖς: ὁ γὰρ θεὸς αὐτοῖς ἐφανέρωσεν. Τὰ γὰρ ἀόρατα⁶ 20
 αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως⁷ κόσμου τοῖς ποιήμασιν⁸ νοούμενα⁹ καθορᾶται,¹⁰ ἢ τε αἰῶδιος
 αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης,¹² εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολόγητους:¹³ διότι³ γνόντες 21
 τὸν θεόν, οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν¹⁴ ἐν τοῖς
 διαλογισμοῖς¹⁵ αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη¹⁶ ἡ ἀσύνετος¹⁷ αὐτῶν καρδίᾳ. Φάσκοντες¹⁸ 22
 εἶναι σοφοί¹⁹ ἐμωράνθησαν,²⁰ καὶ ἥλλαξαν²¹ τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου²² θεοῦ ἐν 23

¹ ἀσέβεια, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ² κατέχω, hold back, hold fast. ³ διότι, because, on this account. ⁴ γνωστός, known, acquaintance. ⁵ φανερός, manifest, apparent. ⁶ ἀόρατος, invisible, unseen. ⁷ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ⁸ ποίημα, τος, τό, work, creation. ⁹ νοέω, understand, consider. ¹⁰ καθοράω, perceive, discern clearly. ¹¹ αἰῶδιος, eternal, everlasting. ¹² θειότης, ητος, ἡ, divinity, divine nature. ¹³ ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable. ¹⁴ ματαιώω, become vain. ¹⁵ διαλογισμός, οῦ, ὁ, reasoning, questioning. ¹⁶ σκοτίζω, darken. ¹⁷ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ¹⁸ φάσκω, affirm, assert. ¹⁹ σοφός, wise. ²⁰ μωραίνω, make foolish, make tasteless. ²¹ ἀλλάσσω, change, alter. ²² ἀφθαρτος, imperishable, immortal.

ὁμοιώματι¹ εἰκόνο² φθαρτοῦ³ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν⁴ καὶ τετραπόδων⁵ καὶ
ἐρπετῶν.⁶

Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς 24
ἀκαθαρσίαν,⁷ τοῦ ἀτιμάζεσθαι⁸ τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς: οἵτινες 25
μετήλλαξαν⁹ τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει,¹⁰ καὶ ἐσεβάσθησαν¹¹ καὶ
ἐλάτρευσαν¹² τῇ κτίσει¹³ παρὰ τὸν κτίσαντα,¹⁴ ὃς ἐστὶν εὐλογητὸς¹⁵ εἰς τοὺς
αἰῶνας. Ἀμήν.

Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη¹⁶ ἀτιμίας:¹⁷ αἱ τε γὰρ θήλειαι¹⁸ 26
αὐτῶν μετήλλαξαν⁹ τὴν φυσικὴν¹⁹ χρῆσιν²⁰ εἰς τὴν παρὰ φύσιν:²¹ ὁμοίως τε καὶ 27
οἱ ἄρρενες,²² ἀφέντες τὴν φυσικὴν¹⁹ χρῆσιν²⁰ τῆς θηλείας,¹⁸ ἐξεκαύθησαν²³ ἐν τῇ
ὀρέξει²⁴ αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες²² ἐν ἄρσεσιν²² τὴν ἀσχημοσύνην²⁵

¹ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ² εἰκόν, ὄνος, ἡ, image, likeness. ³ φθαρτός, perishable, corruptible. ⁴ πετεινόν, ου, τό, bird. ⁵ τετράπους, four-footed animal, four-footed. ⁶ ἐρπετόν, οὔ, τό, creeping thing, reptile. ⁷ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ⁸ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ⁹ μεταλλάσσω, exchange, change. ¹⁰ ψεῦδος, ους, τό, lie. ¹¹ σεβάζομαι, worship. ¹² λατρεύω, serve, worship. ¹³ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹⁴ κτίζω, create, form. ¹⁵ εὐλογητός, well spoken of, blessed. ¹⁶ πάθος, ους, τό, suffering, pain. ¹⁷ ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace. ¹⁸ θήλυς, female, woman. ¹⁹ φυσικός, natural, according to nature. ²⁰ χρῆσις, εως, ἡ, use, function. ²¹ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ²² ἄρσην, male. ²³ ἐκκαίωμαι, kindle, be inflamed. ²⁴ ὀρεξις, εως, ἡ, longing, desire. ²⁵ ἀσχημοσύνη, ης, ἡ, disgraceful deed, unseemliness.

κατεργαζόμενοι,¹ καὶ τὴν ἀντιμισθίαν² ἣν ἔδει τῆς πλάνης³ αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς
ἀπολαμβάνοντες.⁴

Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν⁵ τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει,⁶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ 28
θεὸς εἰς ἀδόκιμον⁷ νοῦν,⁸ ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα,⁹ πεπληρωμένους πάσῃ 29
ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ,¹⁰ πλεονεξίᾳ,¹¹ κακίᾳ·¹² μεστοὺς¹³ φθόνου,¹⁴ φόνου,¹⁵
ἔριδος,¹⁶ δόλου,¹⁷ κακοηθείας·¹⁸ ψιθυριστάς,¹⁹ καταλάλους,²⁰ θεοστυγεῖς,²¹ 30
ὕβριστάς,²² ὑπερηφάνους,²³ ἀλαζόνας,²⁴ ἐφευρετὰς²⁵ κακῶν, γονεῦσιν²⁶ ἀπειθεῖς,²⁷
ἄσυνέτους,²⁸ ἄσυνθέτους,²⁹ ἀστόργους,³⁰ ἀσπόνδους,³¹ ἀνελεήμονας·³² οἵτινες τὸ 31
δικαίωμα³³ τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσسونτες ἄξιοι θανάτου
εἰσὶν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν³⁴ τοῖς πράσσουσιν.

¹ κατεργάζομαι, work out, produce. ² ἀντιμισθία, ας, ἡ, reward, recompense. ³ πλάνη, ης, ἡ, wandering, error. ⁴ ἀπολαμβάνω, receive from, get back. ⁵ δοκιμάζω, prove, approve. ⁶ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ⁷ ἀδόκιμος, not passing the test, rejected. ⁸ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ⁹ καθήκω, be proper or fitting, it is fitting. ¹⁰ πονηρία, ας, ἡ, iniquity, wickedness. ¹¹ πλεονεξία, ας, ἡ, covetousness, avarice. ¹² κακία, ας, ἡ, malice, evil. ¹³ μεστός, full. ¹⁴ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ¹⁵ φόνος, ου, ὁ, murder, slaughter. ¹⁶ ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ¹⁷ δόλος, ου, ὁ, guile, deceit. ¹⁸ κακοήθεια, ας, ἡ, malice, malevolence. ¹⁹ ψιθυριστής, οὔ, ὁ, gossip, secret slanderer. ²⁰ κατάλαλος, ου, ὁ, slanderous, back-biting. ²¹ θεοστυγής, hating God, hateful to God. ²² ὕβριστής, οὔ, ὁ, violent, insolent. ²³ ὑπερήφανος, arrogant, haughty. ²⁴ ἀλαζών, ονος, ὁ, impostar, boaster. ²⁵ ἐφευρετής, ου, ὁ, inventor, discoverer. ²⁶ γονεὺς, εως, ὁ, parent. ²⁷ ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ²⁸ ἄσύνετος, without understanding, unintelligent. ²⁹ ἄσύνθετος, faithless, untrustworthy. ³⁰ ἀστοργός, without natural affection, unfeeling. ³¹ ἄσπονδος, irreconcilable, implacable. ³² ἀνελεήμων, unmerciful, without compassion. ³³ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ³⁴ συνευδοκέω, consent, approve.

Διὸ ἀναπολόγητος¹ εἶ, ὦ² ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων: ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, **2**
 σεαυτὸν κατακρίνεις,³ τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. Οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ **2**
 κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. Λογίζῃ **3**
 δὲ τοῦτο, ὦ² ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά,
 ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ⁴ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; Ἡ τοῦ πλούτου⁵ τῆς χρηστότητος⁶ αὐτοῦ **4**
 καὶ τῆς ἀνοχῆς⁷ καὶ τῆς μακροθυμίας⁸ καταφρονεῖς,⁹ ἀγνοῶν¹⁰ ὅτι τὸ χρηστὸν¹¹
 τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν¹² σε ἄγει; Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά¹³ σου καὶ **5**
 ἀμετανόητον¹⁴ καρδίαν θησαυρίζεις¹⁵ σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ
 ἀποκαλύψεως¹⁶ καὶ δικαιοκρισίας¹⁷ τοῦ θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἐκάστω κατὰ τὰ ἔργα **6**
 αὐτοῦ: τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν¹⁸ **7**
 ζητοῦσιν, ζῶν ἁιώνιον: τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας,¹⁹ καὶ ἀπειθοῦσιν²⁰ μὲν τῇ ἀληθείᾳ **8**
 πειθόμενοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, θυμὸς²¹ καὶ ὀργή, θλίψις καὶ στενοχωρία,²² ἐπὶ πᾶσαν **9**

¹ ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable. ² ὦ, Oh! omega. ³ κατακρίνω, condemn. ⁴ ἐκφεύγω, flee away, flee out. ⁵ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ⁶ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ⁷ ἀνοχή, ἡς, ἡ, forbearance. ⁸ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ⁹ καταφρονέω, think little of, despise. ¹⁰ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹¹ χρηστός, good, kind. ¹² μετάνοια, ας, ἡ, repentance, change of mind. ¹³ σκληρότης, ητος, ἡ, hardness (of heart), stubbornness. ¹⁴ ἀμετανόητος, unrepentant. ¹⁵ θησαυρίζω, lay up, store up. ¹⁶ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ¹⁷ δικαιοκρισία, ας, ἡ, righteous judgment, just judgment. ¹⁸ ἀφθαρσία, ας, ἡ, incorruptibility, immortality. ¹⁹ ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ²⁰ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ²¹ θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ²² στενοχωρία, ας, ἡ, difficulty, distress.

ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου¹ τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ
Ἕλληνος· δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, 10
Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι· οὐ γὰρ ἐστὶν προσωποληψία² παρὰ τῷ θεῷ. 11
Ὅσοι γὰρ ἀνόμως³ ἥμαρτον, ἀνόμως³ καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ
ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται· οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ⁴ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ 13
τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ⁵ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται. Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ 14
νόμον ἔχοντα φύσει⁶ τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι, νόμον μὴ ἔχοντες, ἐαυτοῖς εἰσιν
νόμος· οἵτινες ἐνδείκνυνται⁷ τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν⁸ ἐν ταῖς καρδίαις 15
αὐτῶν, συμμαρτυροῦσης⁹ αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ¹⁰ ἀλλήλων τῶν
λογισμῶν¹¹ κατηγορούντων¹² ἢ καὶ ἀπολογουμένων,¹³ ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ 16
θεὸς τὰ κρυπτὰ¹⁴ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ.

¹ κατεργάζομαι, work out, produce. ² προσωποληψία, ας, ἡ, partiality, favoritism. ³ ἀνόμως, lawlessly, without law. ⁴ ἀκροατής, οὐ, ὁ, hearer, hearer of. ⁵ ποιητής, οὐ, ὁ, maker, doer. ⁶ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ⁷ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ⁸ γραπτός, written. ⁹ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ¹⁰ μεταξύ, between, after. ¹¹ λογισμός, οὐ, ὁ, reasoning, reflection. ¹² κατηγορέω, accuse, charge. ¹³ ἀπολογέομαι, defend one's self, give a defense. ¹⁴ κρυπτός, hidden, secret.

ἴδε σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ,¹ καὶ ἐπαναπαύῃ² τῷ νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ, καὶ 17
 γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις³ τὰ διαφέροντα,⁴ κατηχούμενος⁵ ἐκ τοῦ
 νόμου, πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν⁶ εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, 19
 παιδευτὴν⁷ ἀφρόνων,⁸ διδάσκαλον νηπίων,⁹ ἔχοντα τὴν μὀρφωσιν¹⁰ τῆς
 γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ: ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ 21
 διδάσκεις; Ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν,¹¹ κλέπτεις;¹¹ Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν,¹² 22
 μοιχεύεις;¹² Ὁ βδελυσσόμενος¹³ τὰ εἰδῶλα,¹⁴ ἱεροσυλεῖς;¹⁵ Ὁς ἐν νόμῳ 23
 καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως¹⁶ τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις;¹⁷ Τὸ γὰρ ὄνομα 24
 τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. Περιτομὴ 25
 μὲν γὰρ ὠφελεῖ,¹⁸ ἐὰν νόμον πράσσης: ἐὰν δὲ παραβάτης¹⁹ νόμου ᾖ, ἡ
 περιτομή σου ἀκροβυστία²⁰ γέγονεν. Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία²⁰ τὰ δικαιώματα²¹ 26
 τοῦ νόμου φυλάσση, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία²⁰ αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; 27

¹ ἐπονομάζω, name, impose a name on. ² ἐπαναπαύομαι, rest, rest upon. ³ δοκιμάζω, prove, approve. ⁴ διαφέρω, differ, carry through. ⁵ κατηχέω, teach by word of mouth. ⁶ ὁδηγός, οὐ, ὁ, leader, guide. ⁷ παιδευτής, οὐ, ὁ, instructor, one who disciplines. ⁸ ἀφρων, foolish, senseless. ⁹ νήπιος, infant, child. ¹⁰ μὀρφωσις, εως, ἡ, embodiment, form. ¹¹ κλέπτω, steal. ¹² μοιχεύω, commit adultery. ¹³ βδελύσσομαι, detest, abhor. ¹⁴ εἰδῶλον, οὐ, τό, image, idol. ¹⁵ ἱεροσυλέω, rob temples, commit sacrilege. ¹⁶ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ¹⁷ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ¹⁸ ὠφελέω, profit, help. ¹⁹ παραβάτης, οὐ, ὁ, transgressor. ²⁰ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ²¹ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed.

Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως¹ ἀκροβυστία,² τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ
 γράμματος³ καὶ περιτομῆς παραβάτην⁴ νόμου; Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ⁵ 28
 Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ⁵ ἐν σαρκὶ περιτομή; ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ⁶ 29
 Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι;³ οὗ ὁ ἔπαινος⁷ οὐκ
 ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

Τί οὖν τὸ περισσὸν⁸ τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια⁹ τῆς περιτομῆς; Πολὺ κατὰ 3
 πάντα τρόπον:¹⁰ πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια¹¹ τοῦ θεοῦ. Τί γὰρ 3
 εἰ ἡπίστησάν¹² τινες; Μὴ ἡ ἀπιστία¹³ αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; 4
 Μὴ γένοιτο: γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης,¹⁴ καθὼς
 γέγραπται, Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ
 κρίνεσθαί σε. Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν,¹⁵ τί ἐροῦμεν; 5
 Μὴ ἄδικος¹⁶ ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων¹⁷ τὴν ὀργήν;— κατὰ ἄνθρωπον λέγω — Μὴ 6

¹ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ² ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ³ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ⁴ παραβάτης, ου, ὁ, transgressor. ⁵ φανερός, manifest, apparent. ⁶ κρυπτός, hidden, secret. ⁷ ἔπαινος, ου, ὁ, praise, commendation. ⁸ περισσός, excessive, abundant. ⁹ ὠφέλεια, ας, ἡ, benefit, advantage. ¹⁰ τρόπος, ου, ὁ, manner, way. ¹¹ λόγιον, οὔ, τό, saying, oracle. ¹² ἀπιστέω, disbelieve, be faithless. ¹³ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹⁴ ψεύστης, ου, ὁ, liar, deceiver. ¹⁵ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ¹⁶ ἄδικος, unjust, unrighteous. ¹⁷ ἐπιφέρω, bring upon, inflict.

γένοιτο: ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ 7
ἐμῷ ψεύσματι¹ ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι καὶ γὰρ ὡς ἁμαρτωλὸς
κρίνομαι; Καὶ μὴ – καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθὼς φασὶν τινες ἡμᾶς 8
λέγειν – ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; Ὡν τὸ κρίμα ἔνδικόν²
ἐστίν.

Τί οὖν; Προεχόμεθα;³ Οὐ πάντως;⁴ προητιασάμεθα⁵ γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ 9
Ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, καθὼς γέγραπται ὅτι Οὐκ ἔστιν δίκαιος 10
οὐδὲ εἷς: οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν⁶ τὸν θεόν: πάντες ἐξέκλιναν,⁷ 11
ἅμα⁸ ἠχρειώθησαν:⁹ οὐκ ἔστιν ποιῶν χρηστότητα,¹⁰ οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός: τάφος¹¹ 13
ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ¹² αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν:¹³ ἰὸς¹⁴
ἀσπίδων¹⁵ ὑπὸ τὰ χεῖλη¹⁶ αὐτῶν: ὣν τὸ στόμα ἁρᾶς¹⁷ καὶ πικρίας¹⁸ γέμει:¹⁹ ὀξεῖς²⁰ 14
οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα: σύντριμμα²¹ καὶ ταλαιπωρία²² ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, 16

¹ ψεύσμα, τος, τό, lie, falsehood. ² ἐνδικος, righteous, just. ³ προέχω, excel, surpass. ⁴ πάντως, altogether, by all means. ⁵ προαιτιάομαι, accuse beforehand. ⁶ ἐκζητέω, seek out, inquire. ⁷ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ⁸ ἅμα, at the same time. ⁹ ἠχρειόω, am good for nothing. ¹⁰ χρηστότης, ητος, ή, goodness, kindness. ¹¹ τάφος, ου, ό, grave, tomb. ¹² λάρυγξ, γγος, ό, throat. ¹³ δολιόω, deceive, act deceitfully. ¹⁴ ἰός, οῦ, ό, rust, poison. ¹⁵ ἀσπίς, ἰδος, ή, asp. ¹⁶ χεῖλος, ους, τό, lip, edge. ¹⁷ ἁρά, ἄς, ή, curse, prayer or prayer for evil. ¹⁸ πικρία, ας, ή, bitterness. ¹⁹ γέμω, fill, am full of. ²⁰ ὀξύς, sharp, swift. ²¹ σύντριμμα, τος, τό, destruction, ruin. ²² ταλαιπωρία, ας, ή, distress, misery.

καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν· οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι¹ τῶν ὀφθαλμῶν 17
αὐτῶν.

Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ,² 19
καὶ ὑπόδικος³ γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ· διότι⁴ ἐξ ἔργων νόμου οὐ 20
δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις⁵ ἁμαρτίας. 21
Νυνὶ⁶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ
νόμου καὶ τῶν προφητῶν· δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς 22
πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας· οὐ γάρ ἐστιν διαστολή·⁷ πάντες γὰρ 23
ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται⁸ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, δικαιούμενοι δωρεὰν⁹ τῇ αὐτοῦ 24
χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως¹⁰ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· ὃν προέθετο¹¹ ὁ θεὸς 25
ἱλαστήριον,¹² διὰ τῆς πίστεως, ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν¹³ τῆς
δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν¹⁴ τῶν προγεγονότων¹⁵ ἁμαρτημάτων,¹⁶ ἐν 26

¹ ἀπέναντι, over against, before. ² φράσσω, stop, shut. ³ ὑπόδικος, answerable, accountable. ⁴ διότι, because, on this account. ⁵ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ⁶ νυνί, now, already. ⁷ διαστολή, ἡς, ἡ, difference, distinction. ⁸ ὑστερέω, lack, need. ⁹ δωρεάν, without cost, without cause. ¹⁰ ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance. ¹¹ προτίθεμαι, purpose, design beforehand. ¹² ἱλαστήριον, ου, τό, sin offering, covering. ¹³ ἐνδειξις, εως, ἡ, proof, sign. ¹⁴ πάρεσις, εως, ἡ, passing over, overlooking. ¹⁵ προγίνομαι, happen before, be done before. ¹⁶ ἁμάρτημα, τος, τό, sin, fault.

τῇ ἀνοχῇ¹ τοῦ θεοῦ· πρὸς ἔνδειξιν² τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς
τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ 27
καύχησις;³ Ἐξεκλείσθη.⁴ Διὰ ποίου νόμου; Τῶν ἔργων; Οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου
πίστεως. Λογίζομεθα οὖν πίστει δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον, χωρὶς ἔργων νόμου. 28
Ἡ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; Οὐχὶ δὲ καὶ ἐθνῶν; Ναὶ καὶ ἐθνῶν· ἐπείπερ⁵ εἷς ὁ 30
θεός, ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν⁶ διὰ τῆς πίστεως. 31
Νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον ἰστώμεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραάμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὕρηκεναι κατὰ σάρκα; Εἰ γὰρ 4
Ἀβραάμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα,⁷ ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν θεόν. Τί γὰρ ἡ 3
γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραάμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς
δικαιοσύνην. Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ 4
ὀφείλημα.⁸ Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ,⁹ 5

¹ ἀνοχή, ἡς, ἡ, forbearance. ² ἐνδειξίς, εως, ἡ, proof, sign. ³ καύχησις, εως, ἡ, boasting, act of boasting. ⁴ ἐκκλείω, shut out, exclude. ⁵ ἐπείπερ, since indeed, seeing that. ⁶ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ⁷ καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ⁸ ὀφείλημα, τος, τό, debt, that which is owed. ⁹ ἀσεβής, ungodly, impious.

λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. Καθάπερ¹ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν 6
μακαρισμὸν² τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων, 7
Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι,³ καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν⁴ αἱ ἁμαρτίαι. 8
Μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν. Ὁ μακαρισμὸς² οὗν οὗτος 9
ἐπὶ τὴν περιτομὴν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν;⁵ Λέγομεν γὰρ ὅτι Ἐλογίσθη τῷ
Ἀβραάμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. Πῶς οὖν ἐλογίσθη; Ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν 10
ἀκροβυστίᾳ;⁵ Οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ:⁵ καὶ σημεῖον ἔλαβεν 11
περιτομῆς, σφραγίδά⁶ τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ:⁵ εἰς
τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας,⁵ εἰς τὸ
λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην: καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ 12
περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν⁷ τοῖς ἰχνεσιν⁸ τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ
ἀκροβυστίᾳ⁵ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ 13
Ἀβραάμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον⁹ αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσμου, ἀλλὰ

¹ καθάπερ, even as, just as. ² μακαρισμός, οὐ, ὁ, blessing, regarding as happy. ³ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ⁴ ἐπικαλύπτω, cover up. ⁵ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ⁶ σφραγίς, ἴδος, ἡ, seal, signet ring. ⁷ στοιχέω, walk orderly, follow. ⁸ ἶχνος, ους, τό, track, footprint. ⁹ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor.

διὰ δικαιοσύνης πίστεως. Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι,¹ κεκένωται² ἡ πίστις, 14
 καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία· ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται·³ οὗ⁴ γὰρ οὐκ 15
 ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις.⁵ Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ 16
 εἶναι βεβαίαν⁶ τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον,
 ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὃς ἔστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν – καθὼς 17
 γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε – κατέναντι⁷ οὗ ἐπίστευσεν
 θεοῦ, τοῦ ζῶοντιοντος⁸ τοὺς νεκρούς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. Ὅς 18
 παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν
 ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον, Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου. Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ 19
 πίστει, οὐ κατενόησεν⁹ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον¹⁰ – ἑκατονταέτης¹¹
 πού¹² ὑπάρχων – καὶ τὴν νέκρωσιν¹³ τῆς μήτρας¹⁴ Σάρρας·¹⁵ εἰς δὲ τὴν 20
 ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη¹⁶ τῇ ἀπιστίᾳ,¹⁷ ἀλλ' ἐνεδυναμώθη¹⁸ τῇ πίστει,

¹ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ² κενόω, empty, make void. ³ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁴ οὗ, where, when. ⁵ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ⁶ βέβαιος, firm, secure. ⁷ κατέναντι, over against, opposite. ⁸ ζῶοντιέω, make alive, make to live. ⁹ κατανόέω, observe, understand. ¹⁰ νεκρόω, put to death, render weak. ¹¹ ἑκατονταέτης, hundred years old. ¹² πού, somewhere, about. ¹³ νέκρωσις, εως, ἡ, death, putting to death. ¹⁴ μήτρα, ας, ἡ, womb. ¹⁵ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah. ¹⁶ διακρίνω, discriminate, judge. ¹⁷ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹⁸ ἐνδυναμόω, strengthen, empower.

δοὺς δόξαν τῷ θεῷ, καὶ πληροφορηθεῖς¹ ὅτι ὁ ἐπήγγελται,² δυνατός ἐστιν καὶ 21
ποιῆσαι. Διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν 22
μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ: ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς 24
πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ὃς 25
παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα³ ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν⁴ ἡμῶν.

Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν 5
Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν⁵ ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν 2
ταύτην ἐν ᾗ ἐστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. Οὐ 3
μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν
κατεργάζεται,⁶ ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν,⁷ ἡ δὲ δοκιμὴ⁷ ἐλπίδα: ἡ δὲ ἐλπίς οὐ 4
καταισχύνει,⁸ ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ
πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. Ἔτι γὰρ χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, 6

¹ πληροφοροῦν, fulfill, accomplish fully. ² ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ³ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ⁴ δικαίωσις, εως, ἡ, justification, acquittal. ⁵ προσαγωγή, ἡς, ἡ, access, approach. ⁶ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁷ δοκιμή, ἡς, ἡ, proof, approval. ⁸ καταισχύνω, put to shame, shame.

κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν¹ ἀπέθανεν. Μόλις² γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται: 7
 ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα³ τις καὶ τολμᾷ⁴ ἀποθανεῖν. Συνίστησιν⁵ δὲ τὴν 8
 ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν χριστὸς ὑπὲρ
 ἡμῶν ἀπέθανεν. Πολλῷ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, 9
 σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες καταλλάγημεν⁶ τῷ 10
 θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες⁶
 σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ: οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ 11
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν⁷ ἐλάβομεν.

Διὰ τοῦτο, ὥσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ 12
 τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διήλθεν,
 ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον – ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ: ἁμαρτία δὲ οὐκ 13
 ἐλλογεῖται,⁸ μὴ ὄντος νόμου. Ἀλλ' ἐβασίλευσεν⁹ ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι¹⁰ 14

¹ ἀσεβής, ungodly, impious. ² μόλις, with difficulty, hardly. ³ τάχα, perhaps, possibly. ⁴ τολμᾶω, dare, endure. ⁵ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ⁶ καταλλάσσω, reconcile. ⁷ καταλλαγὴ, ἤς, ἡ, reconciliation. ⁸ ἐλλογέω, charge to one's account, impute. ⁹ βασιλεύω, reign, rule. ¹⁰ μέχρι, until, as far as (gen).

Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἀμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι¹ τῆς παραβάσεως²
Ἀδάμ, ὅς ἐστιν τύπος³ τοῦ μέλλοντος. Ἄλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα,⁴ οὕτως⁵ καὶ 15
τὸ χάρισμα.⁶ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι⁴ οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ
μᾶλλον ἢ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ⁷ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ
χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. Καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἀμαρτήσαντος, τὸ 16
δώρημα:⁸ τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα,⁹ τὸ δὲ χάρισμα⁶ ἐκ πολλῶν
παραπτωμάτων⁴ εἰς δικαίωμα.¹⁰ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι⁴ ὁ θάνατος 17
ἐβασίλευσεν¹¹ διὰ τοῦ ἐνός, πολλῶ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν¹² τῆς χάριτος καὶ
τῆς δωρεᾶς⁷ τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν¹¹ διὰ τοῦ ἐνός
Ἰησοῦ χριστοῦ. Ἄρα οὖν ὡς δι' ἐνὸς παραπτώματος⁴ εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς 18
κατάκριμα,⁹ οὕτως καὶ δι' ἐνὸς δικαίωματος¹⁰ εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς
δικαίωσιν¹³ ζωῆς. Ὡσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς¹⁴ τοῦ ἐνός ἀνθρώπου 19

¹ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ² παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ³ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ⁴ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ⁵ οὕτως, thus, so. ⁶ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ⁷ δωρεά, ᾱς, ἡ, gift, free gift. ⁸ δώρημα, τος, τό, gift, present. ⁹ κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ¹⁰ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ¹¹ βασιλεύω, reign, rule. ¹² περισσεία, ας, ἡ, superfluity, surplus. ¹³ δικαίωσις, εως, ἡ, justification, acquittal. ¹⁴ παρακοή, ῆς, ἡ, disobedience.

ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν¹ οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς² τοῦ ἐνὸς
 δίκαιοι κατασταθήσονται¹ οἱ πολλοί. Νόμος δὲ παρεισῆλθεν,³ ἵνα πλεονάσῃ⁴ τὸ 20
 παράπτωμα:⁵ οὐ⁶ δὲ ἐπλεόνασεν⁴ ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν⁷ ἡ χάρις: ἵνα 21
 ὥσπερ ἐβασίλευσεν⁸ ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως⁹ καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ⁸
 διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ἐπιμένομεν¹⁰ τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ;⁴ Μὴ γένοιτο. 6
 Οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; Ἡ ἀγνοεῖτε¹¹ ὅτι 3
 ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; 4
 Συνετάφημεν¹² οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος¹³ εἰς τὸν θάνατον: ἵνα ὥσπερ
 ἠγέρθη χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν
 καινότητι¹⁴ ζωῆς περιπατήσωμεν. Εἰ γὰρ σύμφυτοι¹⁵ γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι¹⁶ 5
 τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα: τοῦτο γινώσκοντες, 6

¹ καθίστημι, set, constitute. ² ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ³ παρεισέρχομαι, slip in, come in. ⁴ πλεονάζω, superabound, make to abound. ⁵ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ⁶ οὐ, where, when. ⁷ ὑπερπερίσσεύω, abound much more, abound exceedingly. ⁸ βασιλεύω, reign, rule. ⁹ οὕτως, thus, so. ¹⁰ ἐπιμένω, continue, remain. ¹¹ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹² συνθάπτω, bury along with. ¹³ βάπτισμα, τος, τό, baptism, rite or ceremony of baptism. ¹⁴ καινότης, ητος, ἡ, newness, freshness. ¹⁵ σύμφυτος, identified with, united with. ¹⁶ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form.

ὅτι ὁ παλαιὸς¹ ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη,² ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς
ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι³ δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· ὁ γὰρ ἀποθανὼν 7
δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι 8
καὶ συζήσομεν⁴ αὐτῷ· εἰδότες ὅτι χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι 9
ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει.⁵ Ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ 10
ἀπέθανεν ἐφάπαξ·⁶ ὁ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. Οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς 11
νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
ἡμῶν.

Μὴ οὖν βασιλευτέω⁷ ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ⁸ ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ ὑπακούειν⁹ 12
αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ· μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα¹⁰ ἀδικίας 13
τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ
μέλη ὑμῶν ὄπλα¹⁰ δικαιοσύνης τῷ θεῷ. Ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει·⁵ οὐ 14

¹ παλαιός, old, ancient. ² συσταυρώω, crucify together with. ³ μηκέτι, no longer. ⁴ συζάω, live with, live together with. ⁵ κυριεύω, be lord over, rule. ⁶ ἐφάπαξ, once for all, once. ⁷ βασιλεύω, reign, rule. ⁸ θνητός, subject to death, mortal. ⁹ ὑπακούω, obey, listen. ¹⁰ ὄπλον, ου, τό, tool, implement.

γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν.

Τί οὖν; Ἀμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἐσμέν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; Μὴ γένοιτο. 15

Οὐκ οἶδατε ὅτι ὧς παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν,¹ δοῦλοί ἐστε ὧς

ὑπακούετε,² ἥτοι³ ἀμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς¹ εἰς δικαιοσύνην; Χάρις δὲ 17

τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε δούλοι τῆς ἀμαρτίας, ὑπηκούσατε² δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν

παρεδόθητε τύπον⁴ διδαχῆς: ἐλευθερωθέντες⁵ δὲ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, ἐδουλώθητε 18

τῇ δικαιοσύνῃ. Ἀνθρώπινον⁷ λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν⁸ τῆς σαρκὸς ὑμῶν: 19

ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ⁹ καὶ τῇ ἀνομίᾳ¹⁰

εἰς τὴν ἀνομίαν,¹⁰ οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ

εἰς ἁγιασμόν.¹¹ Ὅτε γὰρ δούλοι ἦτε τῆς ἀμαρτίας, ἐλεύθεροι¹² ἦτε τῇ 20

δικαιοσύνῃ. Τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε;¹³ Τὸ γὰρ 21

τέλος ἐκεῖνων θάνατος. Νυνὶ¹⁴ δὲ ἐλευθερωθέντες⁵ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, 22

¹ ὑπακοή, ἦς, ἡ, obedience. ² ὑπακούω, obey, listen. ³ ἥτοι, either, or of course. ⁴ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ⁵ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ⁶ δουλῶ, enslave, bring under subjection. ⁷ ἀνθρώπινος, human, belonging to human beings. ⁸ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ⁹ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ¹⁰ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ¹¹ ἁγιασμός, οὔ, ὁ, consecration, holiness. ¹² ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ¹³ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ¹⁴ νυνί, now, already.

δουλωθέντες¹ δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν,² τὸ δὲ τέλος
ζωῆν αἰώνιον. Τὰ γὰρ ὀψώνια³ τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα⁴ τοῦ θεοῦ 23
ζωὴ αἰώνιος ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἡ ἀγνοεῖτε,⁵ ἀδελφοί – γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ – ὅτι ὁ νόμος κυριεύει⁶ 7
τοῦ ἀνθρώπου ἐφ’ ὅσον χρόνον ζῇ· Ἡ γὰρ ὑπανδρος⁷ γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ 2
δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. 3
Ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς⁸ χρηματίσει,⁹ ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ·
ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα¹⁰ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν
μοιχαλίδα,⁸ γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. Ὡστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς 4
ἐθανατώθητε¹¹ τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς
ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν¹² τῷ θεῷ. Ὅτε γὰρ ἤμεν 5
ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα¹³ τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο¹⁴ ἐν τοῖς

¹ δουλόω, enslave, bring under subjection. ² ἁγιασμός, οὐ, ὁ, consecration, holiness. ³ ὀψώνιον, οὐ, τό, compensation, wages. ⁴ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ⁵ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁶ κυριεύω, be lord over, rule. ⁷ ὑπανδρος, under or subject to a man, married. ⁸ μοιχαλὶς, ἴδος, ἡ, adulteress. ⁹ χρηματίζω, instruct, reveal. ¹⁰ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ¹¹ θανατόω, put to death, subdue. ¹² καρποφορέω, bear fruit. ¹³ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ¹⁴ ἐνεργέω, work, effect.

μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι¹ τῷ θανάτῳ. Νυνὶ² δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ³ 6
 τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα,³ ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι⁴
 πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι⁵ γράμματος.⁶

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὁ νόμος ἁμαρτία; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνω, 7
 εἰ μὴ διὰ νόμου: τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, Οὐκ
 ἐπιθυμήσεις:⁷ ἀφορμὴν⁸ δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο⁹ 8
 ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν: χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς 9
 νόμου ποτέ: ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν,¹⁰ ἐγὼ δὲ ἀπέθανον: 10
 καὶ εὗρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον: ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν⁸ 11
 λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν¹¹ με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. Ὡστε ὁ 12
 μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ 13
 γέγονεν θάνατος; Μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ

¹ καρποφορέω, bear fruit. ² νυνί, now, already. ³ κατέχω, hold back, hold fast. ⁴ καινότης, ητος, ή, newness, freshness. ⁵ παλαιότης, ητος, ή, age, oldness. ⁶ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ⁷ ἐπιθυμέω, desire, long for. ⁸ ἀφορμή, ής, ή, occasion, opportunity. ⁹ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹⁰ ἀναζάω, live again, be resurrected. ¹¹ ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive.

ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη¹ θάνατον – ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν²
ἀμαρτωλὸς ἢ ἀμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός 14
ἐστίν· ἐγὼ δὲ σαρκικός³ εἰμι, πεπραμένος⁴ ὑπὸ τὴν ἀμαρτίαν. Ὁ γὰρ 15
κατεργάζομαι,¹ οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὁ θέλω, τοῦτο πράσσω· ἀλλ' ὁ μισῶ, τοῦτο
ποιῶ. Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι⁵ τῷ νόμῳ ὅτι καλός. Νυνὶ⁶ δὲ 16
οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι¹ αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα⁷ ἐν ἐμοὶ ἀμαρτία. Οἶδα γὰρ ὅτι 18
οὐκ οἰκεῖ⁷ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν
παράκειται⁸ μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι¹ τὸ καλὸν οὐχ εὐρίσκω. Οὐ γὰρ ὁ θέλω, 19
ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ' ὁ οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω. Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω ἐγώ, τοῦτο 20
ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι¹ αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα⁷ ἐν ἐμοὶ ἀμαρτία. 21
Εὐρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν
παράκειται.⁸ Συνήδομαι⁹ γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω¹⁰ ἄνθρωπον· 22
βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον¹¹ τῷ νόμῳ τοῦ

¹ κατεργάζομαι, work out, produce. ² ὑπερβολή, ἥς, ἡ, excess, superiority. ³ σαρκικός, fleshly, carnal. ⁴ πιπράσκω, sell. ⁵ σύμφημι, concur, agree with. ⁶ νυνί, now, already. ⁷ οἰκέω, inhabit, dwell. ⁸ παράκειμαι, be present, at hand. ⁹ συνήδομαι, delight in, rejoice together. ¹⁰ ἔσω, within, inside. ¹¹ ἀντιστρατεύω, make war against.

νοός¹ μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά² με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς
 μέλεσίν μου. Ταλαίπωρος³ ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται⁴ ἐκ τοῦ σώματος τοῦ 24
 θανάτου τούτου; Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. Ἄρα 25
 οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῷ¹ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα⁵ τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, 8
 ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ 2
 ἠλευθέρωσέν⁶ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. Τὸ γὰρ 3
 ἀδύνατον⁷ τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἡσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν
 πέμψας ἐν ὁμοιώματι⁸ σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν⁹ τὴν
 ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί· ἵνα τὸ δικαίωμα¹⁰ τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ 4
 κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ 5
 τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. Τὸ γὰρ φρόνημα 6

¹ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ² αἰχμαλωτίζω, take or lead captive, take captive. ³ ταλαίπωρος, miserable, wretched. ⁴ ῥύομαι, rescue, save. ⁵ κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ⁶ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ⁷ ἀδύνατος, impossible, unable. ⁸ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ⁹ κατακρίνω, condemn. ¹⁰ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ¹¹ φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking.

τῆς σαρκὸς θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα¹ τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη· διότι² τὸ 7
φρόνημα¹ τῆς σαρκὸς ἔχθρα³ εἰς θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται,
οὐδὲ γὰρ δύνανται· οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι⁴ οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ 8
ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ⁵ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ⁶ ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις
πνεῦμα χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. Εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν 10
σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα 11
τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ⁶ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν χριστὸν ἐκ
νεκρῶν ζῶποιήσῃ⁷ καὶ τὰ θνητὰ⁸ σώματα ὑμῶν, διὰ τὸ ἐνοικοῦν⁹ αὐτοῦ
πνεῦμα ἐν ὑμῖν.

Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται¹⁰ ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκί, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν· εἰ γὰρ 12
κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις¹¹ τοῦ
σώματος θανατοῦτε,¹² ζήσεσθε. Ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν 14

¹ φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking. ² διότι, because, on this account. ³ ἔχθρα, ας, ἡ, enmity, hostility. ⁴ ἀρέσκω, please, serve. ⁵ εἴπερ, if perhaps, if indeed. ⁶ οἰκέω, inhabit, dwell. ⁷ ζῶποιέω, make alive, make to live. ⁸ θνητός, subject to death, mortal. ⁹ ἐνοικέω, dwell in, am settled in. ¹⁰ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ¹¹ πράξις, εως, ἡ, deed, function. ¹² θανατόω, put to death, subdue.

υἱοὶ θεοῦ. Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας¹ πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε 15
 πνεῦμα υἱοθεσίας,² ἐν ᾧ κρίζομεν, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα 16
 συμμαρτυρεῖ³ τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμὲν τέκνα θεοῦ: εἰ δὲ τέκνα, καὶ 17
 κληρονόμοι:⁴ κληρονόμοι⁴ μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι⁵ δὲ χριστοῦ: εἴπερ⁶
 συμπάσχομεν,⁷ ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.⁸

Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα⁹ τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν 18
 δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία¹⁰ τῆς κτίσεως¹¹ τὴν 19
 ἀποκάλυψιν¹² τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται.¹³ Τῇ γὰρ ματαιότητι¹⁴ ἡ κτίσις¹¹ 20
 ὑπετάγη, οὐχ ἐκούσα,¹⁵ ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ' ἐλπίδι: ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ 21
 κτίσις¹¹ ἐλευθερωθήσεται¹⁶ ἀπὸ τῆς δουλείας¹ τῆς φθορᾶς¹⁷ εἰς τὴν ἐλευθερίαν¹⁸
 τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. Οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις¹¹ συστενάζει¹⁹ 22

¹ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ² υἱοθεσία, ας, ἡ, adoption. ³ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ⁴ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁵ συγκληρονόμος, fellow heir, joint heir. ⁶ εἴπερ, if perhaps, if indeed. ⁷ συμπάσχω, suffer with, suffer together with. ⁸ συνδοξάζω, glorify together with. ⁹ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ¹⁰ ἀποκαραδοκία, ας, ἡ, eager expectation. ¹¹ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹² ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ¹³ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ¹⁴ ματαιότης, ητος, ἡ, vanity, emptiness. ¹⁵ ἐκῶν, of one's own free will, voluntarily. ¹⁶ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ¹⁷ φθορά, ας, ἡ, destruction, corruption. ¹⁸ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ¹⁹ συστενάζω, lament, groan together.

καὶ συνωδίνει¹ ἄχρι τοῦ νῦν. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν² τοῦ 23
 πνεύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν,³ υἱοθεσίαν⁴
 ἀπεκδεχόμενοι,⁵ τὴν ἀπολύτρωσιν⁶ τοῦ σώματος ἡμῶν. Τῇ γὰρ ἐλπίδι 24
 ἐσώθημεν: ἐλπὶς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς: ὁ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει;
 Εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.⁵ 25

ᾧ σαύτως⁷ δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται⁸ ταῖς ἀσθενείαις⁹ ἡμῶν: τὸ γὰρ 26
 τί προσευξόμεθα καθὼς¹⁰ δεῖ, οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει
 ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς¹² ἀλαλήτοις:¹³ ὁ δὲ ἐρευνῶν¹⁴ τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ 27
 φρόνημα¹⁵ τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει¹⁶ ὑπὲρ ἁγίων. Οἶδαμεν δὲ 28
 ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ¹⁷ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν¹⁸
 κλητοῖς¹⁹ οὖσιν. Ὅτι οὗς προέγνω,²⁰ καὶ προώρισεν²¹ συμμόρφους²² τῆς εἰκόνης 29

¹ συνωδίνω, suffer agony together. ² ἀπαρχή, ἥς, ἡ, first fruit. ³ στενάζω, groan (internally), sigh deeply. ⁴ υἱοθεσία, ας, ἡ, adoption. ⁵ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ⁶ ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance. ⁷ ὡσαύτως, likewise. ⁸ συναντιλαμβάνομαι, help, assist. ⁹ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ¹⁰ καθὼς, in so far as, as. ¹¹ ὑπερεντυγχάνω, plead, intercede. ¹² στεναγμός, οὗ, ὁ, groan, groaning. ¹³ ἀλάλητος, inexpressible, unutterable. ¹⁴ ἐρευνᾶω, search diligently. ¹⁵ φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking. ¹⁶ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ¹⁷ συνεργέω, work together. ¹⁸ πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ¹⁹ κλητός, called, summoned. ²⁰ προγινώσκω, know beforehand. ²¹ προορίζω, predetermine, foreordain. ²² σύμμορφος, similar in form, similar. ²³ εἰκών, ὄνος, ἡ, image, likeness.

τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον¹ ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· οὗς δὲ 30
 προώρισεν,² τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὗς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν·
 οὗς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; Εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; Ὅς γε³ τοῦ 31
 ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο,⁴ ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ
 καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται;⁵ Τίς ἐγκαλέσει⁶ κατὰ ἐκλεκτῶν⁷ θεοῦ; 33
 Θεὸς ὁ δικαίων· τίς ὁ κατακρίνων;⁸ Χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καὶ 34
 ἐγερθεὶς, ὃς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει⁹ ὑπὲρ ἡμῶν. Τίς 35
 ἡμᾶς χωρίσει¹⁰ ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ χριστοῦ; Θλίψις, ἢ στενοχωρία,¹¹ ἢ
 διωγμός,¹² ἢ λιμός,¹³ ἢ γυμνότης,¹⁴ ἢ κίνδυνος,¹⁵ ἢ μάχαιρα; Καθὼς γέγραπται 36
 ὅτι Ἐνεκέν σου θανατούμεθα¹⁶ ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα
 σφαγῆς.¹⁷ Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν¹⁸ διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. 37

¹πρωτότοκος, first-born. ²προορίζω, predetermine, foreordain. ³γέ, indeed, at least. ⁴φείδομαι, spare, abstain. ⁵χαρίζομαι, give freely, forgive. ⁶ἐγκαλέω, accuse, bring a charge. ⁷ἐκλεκτός, chosen, elect. ⁸κατακρίνω, condemn. ⁹ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ¹⁰χωρίζω, separate, depart. ¹¹στενοχωρία, ας, ἢ, difficulty, distress. ¹²διωγμός, οὖ, ὁ, persecution. ¹³λιμός, οὖ, ὁ, hunger, famine. ¹⁴γυμνότης, ητος, ἢ, nakedness, exposure. ¹⁵κίνδυνος, ου, ὁ, danger, peril. ¹⁶θανατόω, put to death, subdue. ¹⁷σφαγή, ης, ἢ, slaughter, sacrifice. ¹⁸ὑπερνικάω, prevail completely.

Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε
 δυνάμεις οὔτε ἐνεστώτα¹ οὔτε μέλλοντα οὔτε ὑψώμα² οὔτε βάθος³ οὔτε τις 39
 κτίσις⁴ ἐτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι⁵ ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν χριστῷ
 Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι,⁶ συμμαρτυρούσης⁷ μοι τῆς συνειδήσεώς 9
 μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ὅτι λύπη⁸ μοι ἐστὶν μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος⁹ ὁδύνη¹⁰ τῇ 2
 καρδίᾳ μου. Εὐχόμεν¹¹ γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα¹² εἶναι ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ 3
 τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν¹³ μου κατὰ σάρκα: οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται,¹⁴ 4
 ὧν ἡ υἰοθεσία¹⁵ καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία¹⁶ καὶ ἡ λατρεία¹⁷ καὶ
 αἱ ἐπαγγελίαι, ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ 5
 πάντων, θεὸς εὐλογητὸς¹⁸ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Οὐχ οἷον¹⁹ δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν 6
 ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. Οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραήλ: οὐδ' ὅτι εἰσὶν 7

¹ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ² ὑψώμα, τος, τό, height, lofty thing. ³ βάθος, ους, τό, depth, deep. ⁴ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ⁵ χωρίζω, separate, depart. ⁶ ψεύδομαι, lie. ⁷ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ⁸ λύπη, ης, ἡ, pain, grief. ⁹ ἀδιάλειπτος, unceasing, constant. ¹⁰ ὁδύνη, ης, ἡ, pain, grief. ¹¹ ἐῤχομαι, pray, wish. ¹² ἀνάθεμα, τος, τό, accursed, curse. ¹³ συγγενής, kindred, relative. ¹⁴ Ἰσραηλίτης, ου, ὁ, Israelite. ¹⁵ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹⁶ νομοθεσία, ας, ἡ, legislation, law. ¹⁷ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ¹⁸ εὐλογητός, well spoken of, blessed. ¹⁹ οἷος, such as, of what kind. ²⁰ ἐκπίπτω, fall away, fall out.

σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα: ἀλλ' Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα. 8

Τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ: ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς

ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν 9

καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρα¹ υἱός. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ 10

Ῥεβέκκα² ἐξ ἑνὸς κοίτην³ ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν – μήπω⁴ γὰρ 11

γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν⁵

πρόθεσις⁶ τοῦ θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρήθη αὐτῇ 12

ὅτι Ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι.⁷ Καθὼς γέγραπται, Τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, 13

τὸν δὲ Ἡσαὺ ἐμίσησα.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; Μὴ γένοιτο. Τῷ γὰρ Μωϋσῇ λέγει, 14

Ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω⁸ ὃν ἂν οἰκτείρω. Ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, 16

οὐδὲ τοῦ τρέχοντος,⁹ ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος θεοῦ. Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραῶ¹⁰ 17

¹ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah. ² Ρεβέκκα, ας, ἡ, Rebecca. ³ κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ⁴ μήπω, not yet. ⁵ ἐκλογή, ἥς, ἡ, (divine) selection, choice. ⁶ πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ⁷ ἐλάσσων, lesser, less. ⁸ οἰκτείρω, pity, have compassion on. ⁹ τρέχω, run, exercise myself. ¹⁰ Φαραῶ, ὁ, Pharaoh.

ὅτι Εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά¹ σε, ὅπως ἐνδείξωμαι² ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ
 ὅπως διαγγελῇ³ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ: ὃν δὲ 18
 θέλει σκληρύνει.⁴

Ἐρεῖς οὖν μοι, Τί ἔτι μέμφεται;⁵ Τῷ γὰρ βουλήματι⁶ αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν;⁷ 19
 Μενοῦνγε,⁸ ὦ⁹ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος¹⁰ τῷ θεῷ; Μὴ ἐρεῖ τὸ
 πλάσμα¹¹ τῷ πλάσαντι,¹² Τί με ἐποίησας οὕτως;¹³ Ἡ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ 21
 κεραμεὺς¹⁴ τοῦ πηλοῦ,¹⁵ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος¹⁶ ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν
 σκεῦος,¹⁷ ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν;¹⁸ Εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι² τὴν ὀργήν, καὶ 22
 γνωρίσαι τὸ δυνατόν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ¹⁹ σκεύη¹⁷ ὀργῆς
 κατηρτισμένα²⁰ εἰς ἀπώλειαν:²¹ καὶ ἵνα γνωρίσῃ²² τὸν πλοῦτον²³ τῆς δόξης 23
 αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη¹⁷ ἐλέους, ἃ προητοίμασεν²⁴ εἰς δόξαν, οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ 24

¹ ἐξεγείρω, raise, raise up. ² ἐνδείκνυμι, show forth, show. ³ διαγγέλλω, publish abroad, proclaim. ⁴ σκληρύνω, harden. ⁵ μέμφομαι, find fault with, blame. ⁶ βούλημα, τος, τό, purpose, will. ⁷ ἀνθίστημι, resist, oppose. ⁸ μενοῦνγε, on the contrary, indeed. ⁹ ὦ, Oh! omega. ¹⁰ ἀνταποκρίνομαι, answer again, contradict. ¹¹ πλάσμα, τος, τό, image, figure. ¹² πλάσσω, form, mold. ¹³ οὕτως, thus, so. ¹⁴ κεραμεύς, ἑως, ὁ, potter. ¹⁵ πηλός, οὐ, ὁ, clay, mud. ¹⁶ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ¹⁷ σκεῦος, ους, τό, vessel, goods (plural). ¹⁸ ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace. ¹⁹ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ²⁰ καταρτίζω, mend, fit. ²¹ ἀπώλεια, ας, ἡ, destruction, ruin. ²² γνωρίζω, make known, declare. ²³ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ²⁴ προετοιμάζω, prepare beforehand, predestine.

μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν; Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὀσηὲ λέγει, Καλέσω τὸν 25
οὐ λαόν μου λαόν μου: καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημένην. Καὶ ἔσται, ἐν τῷ 26
τόπῳ οὗ¹ ἐρρήθη αὐτοῖς, Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ
ζώντος. Ἡσαΐας² δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ, Ἐὰν ἦ ὁ ἀριθμὸς³ τῶν υἱῶν 27
Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος⁴ τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα⁵ σωθήσεται: λόγον γὰρ 28
συντελῶν⁶ καὶ συντέμνων⁷ ἐν δικαιοσύνῃ: ὅτι λόγον συντετμημένον⁷ ποιήσει
κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ καθὼς προείρηκεν⁸ Ἡσαΐας,² Εἰ μὴ κύριος Σαβαώθ⁹ 29
ἐγκατέλιπεν¹⁰ ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα¹¹ ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα¹² ἂν
ὠμοιώθημεν.¹³

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβεν¹⁴ 30
δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως: Ἰσραὴλ δέ, διώκων νόμον 31
δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασεν.¹⁵ Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, 32

¹ οὗ, where, when. ² Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ³ ἀριθμός, οὗ, ὁ, number, total. ⁴ ἄμμος, ου, ἡ, sand. ⁵ κατάλειμμα, ατος, τό, remnant, small residue. ⁶ συντελέω, complete, accomplish. ⁷ συντέμνω, cut short, shorten. ⁸ προλέγω, say beforehand, forewarn. ⁹ σαβαώθ, hosts, armies. ¹⁰ ἐγκαταλείπω, leave behind, forsake. ¹¹ Σόδομα, ων, τό, Sodom. ¹² Γόμορρα, ας, ἡ, Gomorrah. ¹³ ὁμοίω, make like, liken. ¹⁴ καταλαμβάνω, overtake, apprehend. ¹⁵ φθάνω, come before another, anticipate.

ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου: προσέκοψαν¹ γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος,² καθὼς 33

γέγραπται, Ἴδου τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος² καὶ πέτραν³ σκανδάλου:⁴

καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.⁵

Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία⁶ τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις⁷ ἡ πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ τοῦ 10

Ἰσραήλ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζήλον⁸ θεοῦ ἔχουσιν, 2

ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν.⁹ Ἀγνοοῦντες¹⁰ γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν 3

ιδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. 4

Τέλος γὰρ νόμου χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. Μωϋσῆς γὰρ 5

γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος

ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει, Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ 6

καρδίᾳ σου, Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν;— τοῦτ' ἔστιν χριστὸν καταγαγεῖν

— ἢ, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον;¹² — τοῦτ' ἔστιν χριστὸν ἐκ νεκρῶν 7

¹ προσκόπτω, strike against, stumble. ² πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ³ πέτρα, ας, ἡ, rock. ⁴ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ⁵ καταισχύνω, put to shame, shame. ⁶ εὐδοκία, ας, ἡ, good pleasure, good-will. ⁷ δέησις, εως, ἡ, entreaty, prayer. ⁸ ζήλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ⁹ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ¹⁰ ἄγνοέω, not know, be unaware. ¹¹ κατάγω, bring down, lead down. ¹² ἄβυσσος, ου, ἡ, bottomless, incomprehensible depth.

ἀναγαγεῖν.¹ Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν 8
τῇ καρδίᾳ σου: τοῦτ' ἐστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν: ὅτι ἐὰν 9
ὁμολογήσης ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσης ἐν τῇ καρδίᾳ σου
ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ: καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς 10
δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται² εἰς σωτηρίαν. Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Πᾶς ὃ 11
πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.³ Οὐ γάρ ἐστιν διαστολή⁴ Ἰουδαίου τε 12
καὶ Ἑλλήνος: ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν⁵ εἰς πάντας τοὺς
ἐπικαλουμένους αὐτόν. Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου 13
σωθήσεται. Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; Πῶς δὲ 14
πιστεύσουσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; Πῶς δὲ ἀκούσουσιν χωρὶς κηρύσσοντος; Πῶς 15
δὲ κηρύξουσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν; Καθὼς γέγραπται, Ὡς ὡραῖοι⁶ οἱ πόδες
τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθὰ.

¹ ἀνάγω, lead up, restore. ² ὁμολογέω, confess, profess. ³ καταισχύνω, put to shame, shame. ⁴ διαστολή, ἤς, ἡ, difference, distinction. ⁵ πλουτέω, be rich, become rich. ⁶ ὡραῖος, beautiful, fair.

Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν¹ τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας² γὰρ λέγει, Κύριε, τίς 16
 ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ³ ἡμῶν; Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς,³ ἡ δὲ ἀκοή³ διὰ ῥήματος 17
 θεοῦ. Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; Μενοῦνγε⁴ Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ 18
 φθόγγος⁵ αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα⁶ τῆς οἰκουμένης⁷ τὰ ῥήματα αὐτῶν. Ἀλλὰ 19
 λέγω, μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ; Πρῶτος Μωϋσῆς λέγει, Ἐγὼ παραζήλωσω⁸ ὑμᾶς
 ἐπ' οὐκ ἔθνη, ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτῳ⁹ παροργιῶ¹⁰ ὑμᾶς. Ἡσαΐας² δὲ ἀποτολμᾷ¹¹ καὶ 20
 λέγει, Εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανῆς¹² ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ
 ἐπερωτῶσιν. Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει, Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα¹³ τὰς 21
 χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα¹⁴ καὶ ἀντιλέγοντα.¹⁵

Λέγω οὖν, μὴ ἀπόσατο¹⁶ ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; Μὴ γένοιτο. Καὶ γὰρ ἐγὼ 11
 Ἰσραηλῆτης¹⁷ εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν.¹⁸ Οὐκ ἀπόσατο¹⁶ ὁ 2
 θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω.¹⁹ Ἡ οὐκ οἶδατε ἐν Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; Ὡς

¹ ὑπακούω, obey, listen. ² Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ³ ἀκοή, ἤς, ἡ, hearing, report. ⁴ μενοῦνγε, on the contrary, indeed. ⁵ φθόγγος, ου, ὁ, tone, voice. ⁶ πέρας, ατος, τό, limit, end. ⁷ οἰκουμένη, ης, ἡ, inhabited world. ⁸ παραζήλω, provoke to jealousy, make jealous. ⁹ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ¹⁰ παροργίζω, provoke to anger, exasperate. ¹¹ ἀποτολμᾶω, be bold, assume boldness. ¹² ἐμφανής, visible, manifest. ¹³ ἐκπετάννυμι, spread out, stretch out. ¹⁴ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹⁵ ἀντιλέγω, speak against, oppose. ¹⁶ ἀπωθέω, push or thrust away, reject. ¹⁷ Ἰσραηλῆτης, ου, ὁ, Israelite. ¹⁸ Βενιαμίν, ὁ, Benjamin. ¹⁹ προγινώσκω, know beforehand.

ἐντυγχάνει¹ τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραήλ, λέγων, Κύριε, τοὺς προφῆτας σου 3
ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά² σου κατέσκαψαν·³ καὶ γὰρ ὑπελείφθην⁴ μόνος,
καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν μου. Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός;⁵ Κατέλιπον 4
ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους⁶ ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν⁷ γόνυ⁸ τῇ Βάαλ.⁹ Οὕτως 5
οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λείμμα¹⁰ κατ' ἐκλογὴν¹¹ χάριτος γέγονεν. Εἰ δὲ χάριτι, 6
οὐκέτι ἐξ ἔργων· ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις. Εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶν
χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον. Τί οὖν; Ὁ ἐπιζητεῖ¹² Ἰσραήλ, τοῦτο 7
οὐκ ἐπέτυχεν,¹³ ἡ δὲ ἐκλογὴ¹¹ ἐπέτυχεν,¹³ οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν·¹⁴ καθὼς 8
γέγραπται, Ὡς ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως,¹⁵ ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ
βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. Καὶ Δαυὶδ λέγει, 9
Γενηθήτω ἡ τράπεζα¹⁶ αὐτῶν εἰς παγίδα¹⁷ καὶ εἰς θήραν,¹⁸ καὶ εἰς σκάνδαλον,¹⁹
καὶ εἰς ἀνταπόδομα²⁰ αὐτοῖς· σκοτισθήτωσαν²¹ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ 10

¹ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ² θυσιαστήριον, οὐ, τό, altar. ³ κατασκάπτω, tear down, demolish. ⁴ ὑπολείπω, leave remaining, leave behind. ⁵ χρηματισμός, οὐ, ὁ, divine response, oracle. ⁶ ἑπτακισχιλίοι, seven thousand, 7000. ⁷ κάμπτω, bend, bow. ⁸ γόνυ, ατος, τό, knee. ⁹ Βάαλ, ὁ, Baal. ¹⁰ λείμμα, τος, τό, remnant, remainder. ¹¹ ἐκλογή, ἡς, ἡ, (divine) selection, choice. ¹² ἐπιζητέω, seek for, seek after. ¹³ ἐπιτυγχάνω, obtain, attain. ¹⁴ πωρόω, harden, render callous. ¹⁵ κατανύξις, εως, ἡ, stupefaction, deep sleep. ¹⁶ τράπεζα, ἡς, ἡ, table. ¹⁷ παγίς, ἴδος, ἡ, trap, snare. ¹⁸ θήρα, ας, ἡ, net, trap. ¹⁹ σκάνδαλον, οὐ, τό, cause of stumbling, snare. ²⁰ ἀνταπόδομα, τος, τό, repayment, reward. ²¹ σκοτίζω, darken.

βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον¹ αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον.² Λέγω οὖν, μὴ 11
 ἔπταισαν³ ἵνα πέσωσιν; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι⁴ ἡ σωτηρία
 τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσαι⁵ αὐτούς. Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα⁴ αὐτῶν πλοῦτος 12
 κόσμος, καὶ τὸ ἥττημα⁷ αὐτῶν πλοῦτος⁶ ἔθνων, πόσω μᾶλλον τὸ πλήρωμα⁸
 αὐτῶν;

Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. Ἐφ' ὅσον μέν εἰμι ἐγὼ ἔθνων ἀπόστολος, τὴν 13
 διακονίαν μου δοξάζω: εἴ πως παραζηλώσω⁵ μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ 14
 αὐτῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολή⁹ αὐτῶν καταλλαγή¹⁰ κόσμου, τίς ἡ πρόσληψις,¹¹ εἰ 15
 μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχή¹² ἁγία, καὶ τὸ φύραμα:¹³ καὶ εἰ ἡ ῥίζα¹⁴ ἁγία, 16
 καὶ οἱ κλάδοι.¹⁵ Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων¹⁵ ἐξεκλάσθησαν,¹⁶ σὺ δὲ ἀγριέλαιος¹⁷ ὢν 17
 ἐνεκεντρίσθης¹⁸ ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς¹⁹ τῆς ῥίζης¹⁴ καὶ τῆς πιότητος²⁰ τῆς

¹ νῶτος, ου, ὁ, back, back of men or animals. ² συγκάμπτω, (cause to) bend, bend together. ³ πταίω, cause to stumble, stumble. ⁴ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ⁵ παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ⁶ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ⁷ ἥττημα, τος, τό, loss, failure. ⁸ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ⁹ ἀποβολή, ἥς, ἡ, rejection, loss. ¹⁰ καταλλαγή, ἥς, ἡ, reconciliation. ¹¹ πρόσληψις, εως, ἡ, receiving. ¹² ἀπαρχή, ἥς, ἡ, first fruit. ¹³ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ¹⁴ ῥίζα, ἥς, ἡ, root, that which grows from the root. ¹⁵ κλάδος, ου, ὁ, branch (of a tree), branch. ¹⁶ ἐκκλάω, break off. ¹⁷ ἀγριέλαιος, ου, ἡ, wild olive tree. ¹⁸ ἐγκεντρίζω, ingraft, graft in. ¹⁹ συγκοινωνός, οὔ, ὁ, partaker, participant. ²⁰ πιότης, ητος, ἡ, fatness.

ἐλαίας¹ ἐγένου, μὴ κατακαυχῶ² τῶν κλάδων·³ εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι,² οὐ σὺ τὴν 18
 ῥίζαν⁴ βαστάξεις, ἀλλ' ἡ ῥίζα⁴ σέ. Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν⁵ κλάδοι,³ ἵνα ἐγὼ 19
 ἐγκεντρισθῶ.⁶ Καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ⁷ ἐξεκλάσθησαν,⁵ σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας. 20
 Μὴ ὑψηλοφρονεῖ,⁸ ἀλλὰ φοβοῦ· εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν⁹ κλάδων³ οὐκ 21
 ἐφείσατο,¹⁰ μήπως¹¹ οὐδὲ σου φείσεται.¹⁰ Ἴδε οὖν χρηστότητα¹² καὶ ἀποτομίαν¹³ 22
 θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας, ἀποτομίαν·¹³ ἐπὶ δὲ σέ, χρηστότητα,¹² ἐὰν
 ἐπιμείνης¹⁴ τῇ χρηστότητι·¹² ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.¹⁵ Καὶ ἐκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ 23
 ἐπιμείνωσιν¹⁴ τῇ ἀπιστίᾳ,⁷ ἐγκεντρισθήσονται·⁶ δυνατὸς γὰρ ὁ θεός ἐστιν πάλιν
 ἐγκεντρίσαι⁶ αὐτοὺς. Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν⁹ ἐξεκόπης¹⁵ ἀγριελαίου,¹⁶ καὶ 24
 παρὰ φύσιν⁹ ἐνεκεντρίσθης⁶ εἰς καλλιέλαιον,¹⁷ πόσω μᾶλλον οὗτοι, οἱ κατὰ
 φύσιν,⁹ ἐγκεντρισθήσονται⁶ τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;¹

¹ ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ² κατακαυχάομαι, exult over, triumph over. ³ κλάδος, ου, ὁ, branch (of a tree), branch. ⁴ ῥίζα, ης, ἡ, root, that which grows from the root. ⁵ ἐκκλάω, break off. ⁶ ἐγκεντρίζω, ingraft, graft in. ⁷ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ⁸ ὑψηλοφρονέω, be proud, haughty. ⁹ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ¹⁰ φείδομαι, spare, abstain. ¹¹ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ¹² χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ¹³ ἀποτομία, ας, ἡ, severity, harshness. ¹⁴ ἐπιμένω, continue, remain. ¹⁵ ἐκκόπτω, cut out, cut off. ¹⁶ ἀγριελαῖος, ου, ἡ, wild olive tree. ¹⁷ καλλιέλαιος, ου, ἡ, cultivated olive tree.

Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν,¹ ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ᾔτε παρ' 25
ἐαυτοῖς φρόνιμοι,² ὅτι πώρως³ ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρι οὗ τὸ
πλήρωμα⁴ τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ: καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται: καθὼς 26
γέγραπται, Ὡς ἐκ Σιών ὁ ῥυόμενος,⁵ καὶ ἀποστρέψει⁶ ἀσεβείας⁷ ἀπὸ Ἰακώβ:
καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι⁸ τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. 28
Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς: κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν,⁹ ἀγαπητοὶ διὰ
τοὺς πατέρας. Ἀμεταμέλητα¹⁰ γὰρ τὰ χαρίσματα¹¹ καὶ ἡ κλήσις¹² τοῦ θεοῦ. 29
Ὡσπερ γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτὲ ἠπειθήσατε¹³ τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων
ἀπειθείᾳ:¹⁴ οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν,¹⁵ τῷ ὑμετέρῳ¹⁵ ἐλέει ἵνα καὶ αὐτοὶ 31
ἐλεηθῶσιν: συνέκλεισεν¹⁶ γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπειθειαν,¹⁴ ἵνα τοὺς 32
πάντας ἐλεήσῃ.

¹ ἀγνοέω, not know, be unaware. ² φρόνιμος, prudent, wise. ³ πώρως, εως, ἡ, hardness, obstinancy. ⁴ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ⁵ ῥύομαι, rescue, save. ⁶ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ⁷ ἀσεβεία, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ⁸ ἀφαιρέω, take away, smite off. ⁹ ἐκλογή, ἡς, ἡ, (divine) selection, choice. ¹⁰ ἀμεταμέλητος, without regret, not to be repented of. ¹¹ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ¹² κλήσις, εως, ἡ, (divine) call, invitation. ¹³ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹⁴ ἀπειθεία, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief. ¹⁵ ὑμέτερος, your. ¹⁶ συγκλείω, shut, enclose.

Ὡ¹ βάθος² πλούτου³ καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ. Ὡς ἀνεξερεύνητα⁴ τὰ κρίματα 33
 αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι⁵ αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν⁶ κυρίου; Ἡ τίς 34
 σύμβουλος⁷ αὐτοῦ ἐγένετο; Ἡ τίς προέδωκεν⁸ αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται⁹ 35
 αὐτῷ; Ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα: αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς 36
 αἰῶνας. Ἀμήν.

Παρακαλῶ οὖν ὑμεῖς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν¹⁰ τοῦ θεοῦ, παραστήσαι τὰ 12
 σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον¹¹ τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν¹²
 λατρείαν¹³ ὑμῶν, καὶ μὴ συσχηματίζεσθαι¹⁴ τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ 2
 μεταμορφοῦσθαι¹⁵ τῇ ἀνακαινώσει¹⁶ τοῦ νοῦς⁶ ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν¹⁷ ὑμεῖς τί
 τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ ἄγαθὸν καὶ εὐάρεστον¹¹ καὶ τέλειον.¹⁸

¹ ὦ, Oh! omega. ² βάθος, ους, τό, depth, deep. ³ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ⁴ ἀνεξερεύνητος, that cannot be searched into. ⁵ ἀνεξιχνίαστος, inscrutable, incomprehensible. ⁶ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ⁷ σύμβουλος, ου, ὁ, adviser, counsellor. ⁸ προδίδωμι, give in advance, give first. ⁹ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ¹⁰ οἰκτιρμός, οὗ, ὁ, compassion, pity. ¹¹ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ¹² λογικός, thoughtful, reasonable. ¹³ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ¹⁴ συσχηματίζω, conform to. ¹⁵ μεταμορφόω, change the form, transform. ¹⁶ ἀνακαινώσεις, εως, ἡ, renewal, renewing. ¹⁷ δοκιμάζω, prove, approve. ¹⁸ τέλειος, complete, perfect.

Λέγω γάρ, διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ³
 ὑπερφρονεῖν¹ παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν,² ἐκάστῳ ὡς ὁ
 θεὸς ἐμέρισεν³ μέτρον⁴ πίστεως. Καθάπερ⁵ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι μέλη πολλὰ ⁴
 ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πράξιν:⁶ οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σώμα ⁵
 ἐσμεν ἐν χριστῷ, ὁ δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη. Ἔχοντες δὲ χαρίσματα⁷ κατὰ τὴν ⁶
 χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα,⁸ εἴτε προφητείαν,⁹ κατὰ τὴν ἀναλογίαν¹⁰ τῆς
 πίστεως: εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ: εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ:¹¹ ⁷
 εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει: ὁ μεταδιδούς,¹² ἐν ἀπλότητι:¹³ ὁ
 προϊστάμενος,¹⁴ ἐν σπουδῇ:¹⁵ ὁ ἐλεῶν, ἐν ἰλαρότητι.¹⁶ Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος.¹⁷ ⁹
 Ἀποστυγοῦντες¹⁸ τὸ πονηρόν, κολλώμενοι¹⁹ τῷ ἀγαθῷ. Τῇ φιλαδελφίᾳ²⁰ εἰς ¹⁰
 ἀλλήλους φιλόστοργοι:²¹ τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι:²² τῇ σπουδῇ¹⁵ μὴ ¹¹
 ὀκνηροί:²³ τῷ πνεύματι ζέοντες:²⁴ τῷ κυρίῳ δουλεύοντες: τῇ ἐλπίδι χαίροντες: ¹²

¹ ὑπερφρονέω, think too highly of oneself. ² σωφρονέω, be of sound mind, judgment. ³ μερίζω, divide, part. ⁴ μέτρον, ου, τό, measure, measuring rod. ⁵ καθάπερ, even as, just as. ⁶ πράξις, εως, ἡ, deed, function. ⁷ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ⁸ διάφορος, various, different. ⁹ προφητεία, ας, ἡ, prophecy. ¹⁰ ἀναλογία, ας, ἡ, proportion, measure. ¹¹ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ¹² μεταδίδωμι, give a share of, share. ¹³ ἀπλότης, ητος, ἡ, singleness, hence simplicity. ¹⁴ προϊστημι, rule. ¹⁵ σπουδή, ἡς, ἡ, haste, diligence. ¹⁶ ἰλαρότης, ητος, ἡ, cheerfulness, gladness. ¹⁷ ἀνυπόκριτος, sincere, without hypocrisy. ¹⁸ ἀποστυγέω, hate strongly, abhor. ¹⁹ κολλάω, glue, cleave. ²⁰ φιλαδελφία, ας, ἡ, love of brothers, brotherly love. ²¹ φιλόστοργος, loving dearly, devoted. ²² προηγέομαι, go before, consider better. ²³ ὀκνηρός, lazy, idle. ²⁴ ζέω, be fervent, be hot.

τῇ θλίψει ὑπομένοντες:¹ τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες:² ταῖς χρείαις τῶν 13
 ἁγίων κοινωνοῦντες:³ τὴν φιλοξενίαν⁴ διώκοντες. Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας 14
 ὑμᾶς: εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε.⁵ Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ κλαίειν μετὰ 15
 κλαιόντων. Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες. Μὴ τὰ ὑψηλὰ⁶ φρονοῦντες, 16
 ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς⁷ συναπαγόμενοι.⁸ Μὴ γίνεσθε φρόνιμοι⁹ παρ' ἑαυτοῖς. 17
 Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ¹⁰ κακοῦ ἀποδιδόντες. Προνοοῦμενοι¹¹ καλὰ ἐνώπιον
 πάντων ἀνθρώπων. Εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων 18
 εἰρηνεύοντες.¹² Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες,¹³ ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ: 19
 γέγραπται γάρ, Ἐμοὶ ἐκδίκησις,¹⁴ ἐγὼ ἀνταποδώσω,¹⁵ λέγει κύριος. Ἐὰν οὖν 20
 πεινᾷ¹⁶ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε¹⁷ αὐτόν: ἐὰν διψᾷ,¹⁸ πότιζε¹⁹ αὐτόν: τοῦτο γὰρ
 ποιῶν, ἄνθρακας²⁰ πυρὸς σωρεύσεις²¹ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ 21
 κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

¹ ὑπομένω, tarry, endure. ² προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ³ κοινωνέω, have a share of, share. ⁴ φιλοξενία, ας, ή, hospitality. ⁵ καταράομαι, curse. ⁶ ὑψηλός, high, lofty. ⁷ ταπεινός, humble, downcast. ⁸ συναπάγω, lead away with, condescend to. ⁹ φρόνιμος, prudent, wise. ¹⁰ ἀντὶ, instead of, in place of. ¹¹ προνοέω, provide for, have regard for. ¹² εἰρηνεύω, bring to peace, be at peace. ¹³ ἐκδικέω, vindicate, avenge. ¹⁴ ἐκδίκησις, εως, ή, vengeance, vindication. ¹⁵ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ¹⁶ πεινάω, hunger, am hungry. ¹⁷ ψωμίζω, feed with morsels, feed. ¹⁸ διψάω, thirst, thirst for. ¹⁹ ποτίζω, give drink to, cause to drink. ²⁰ ἄνθραξ, ακος, ό, charcoal, coals. ²¹ σωρεύω, heap up, weigh down with.

Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις¹ ὑποτασσέσθω: οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ **13**
 ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ τεταγμέναι² εἰσίν. Ὡστε ὁ **2**
 ἀντιτασσόμενος³ τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ⁴ ἀνθέστηκεν:⁵ οἱ δὲ
 ἀνθεστηκότες⁵ ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται. Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῶν **3**
 ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; Τὸ
 ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἔξεις ἔπαινον⁶ ἐξ αὐτῆς: θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστίν σοι εἰς τὸ **4**
 ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ: οὐ γὰρ εἰκῇ⁷ τὴν μάχαιραν φορεῖ:⁸ θεοῦ
 γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος⁹ εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. Διὸ ἀνάγκη¹⁰ **5**
 ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. Διὰ **6**
 τοῦτο γὰρ καὶ φόρους¹¹ τελεῖτε: λειτουργοὶ¹² γὰρ θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο
 προσκαρτεροῦντες.¹³ Ἀπόδοτε οὖν πᾶσιν τὰς ὀφειλάς:¹⁴ τῷ τὸν φόρον¹¹ τὸν **7**
 φόρον:¹¹ τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος: τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον: τῷ τὴν τιμὴν τὴν

¹ ὑπερέχω, rise above, surpass. ² τάσσω, arrange, appoint. ³ ἀντιτάσσομαι, range in battle against, oppose. ⁴ διαταγή, ἡς, ἡ, ordinance, direction. ⁵ ἀνθίστημι, resist, oppose. ⁶ ἔπαινος, ου, ὁ, praise, commendation. ⁷ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ⁸ φορέω, wear, bear. ⁹ ἐκδικος, ου, ὁ, avenging, punishing. ¹⁰ ἀνάγκη, ης, ἡ, necessity, distress. ¹¹ φόρος, ου, ὁ, tribute, tax. ¹² λειτουργός, οὔ, ὁ, minister, servant. ¹³ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ¹⁴ ὀφειλή, ης, ἡ, debt, duty.

τιμήν.

Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, ⁸
νόμον πεπλήρωκεν. Τὸ γάρ, Οὐ μοιχεύσεις,¹ οὐ φονεύσεις,² οὐ κλέψεις,³ οὐκ ⁹
ἐπιθυμήσεις,⁴ καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται,⁵ ἐν
τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον⁶ σου ὡς σεαυτόν. Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον⁶ κακὸν ¹⁰
οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα⁷ οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου⁸ ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ¹¹
ἐγγύτερον⁹ ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. Ἡ νύξ προέκοψεν,¹⁰ ἡ δὲ ¹²
ἡμέρα ἤγγικεν· ἀποθώμεθα¹¹ οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ
ὄπλα¹² τοῦ φωτός. Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως¹³ περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις¹⁴ ¹³
καὶ μέθαις,¹⁵ μὴ κοίταις¹⁶ καὶ ἀσελγείαις,¹⁷ μὴ ἔριδι¹⁸ καὶ ζήλῳ.¹⁹ Ἄλλ' ¹⁴

¹μοιχεύω, commit adultery. ²φονεύω, kill, murder. ³κλέπτω, steal. ⁴ἐπιθυμέω, desire, long for. ⁵ἀνακεφαλαιόω, sum up, recapitulate. ⁶πλησίον, near, neighbor (as a noun). ⁷πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ⁸ὕπνος, ου, ὁ, sleep. ⁹ἐγγύτερον, nearer. ¹⁰προκόπτω, proceed, advance. ¹¹ἀποτίθημι, put off, lay aside. ¹²ὄπλον, ου, τό, tool, implement. ¹³εὐσχημόνως, becomingly, properly. ¹⁴κῶμος, ου, ὁ, excessive feasting, carousing. ¹⁵μέθη, ης, ἡ, drunkenness. ¹⁶κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ¹⁷ἀσελγεία, ας, ἡ, licentiousness, debauchery. ¹⁸ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ¹⁹ζήλος, ου, ὁ, zeal, jealousy.

ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν¹ μὴ ποιείσθε,
εἰς ἐπιθυμίας.

Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε,² μὴ εἰς διακρίσεις³ διαλογισμῶν.⁴ **14**

Ὅς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα⁵ ἐσθίει. Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ **2**

ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω,⁶ καὶ ὁ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω: ὁ θεὸς

γὰρ αὐτὸν προσελάβετο.⁷ Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον⁷ οἰκέτην;⁸ Τῷ ἰδίῳ **4**

κυρίῳ στήκει⁹ ἢ πίπτει. Σταθήσεται δέ: δυνατὸς γὰρ ἐστὶν ὁ θεὸς στήσαι αὐτόν.

Ὅς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. Ἐκαστος ἐν **5**

τῷ ἰδίῳ νοῖ¹⁰ πληροφορεῖσθω.¹¹ Ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ: καὶ ὁ μὴ **6**

φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ οὐ φρονεῖ. Καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ

γὰρ τῷ θεῷ: καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. Οὐδεὶς **7**

γὰρ ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει. Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ **8**

¹ πρόνοια, ας, ἡ, forethought, foresight. ² προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ³ διάκρισις, εως, ἡ, act of passing judgment. ⁴ διαλογισμός, οὐ, ὁ, reasoning, questioning. ⁵ λάχανον, ου, τό, garden herb, vegetable. ⁶ ἐξουθενέω, despise, ignore. ⁷ ἀλλότριος, strange, foreign. ⁸ οἰκέτης, ου, ὁ, house servant, household servant. ⁹ στήκω, stand, stand fast. ¹⁰ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹¹ πληροφορέω, fulfill, accomplish fully.

ζῶμεν: ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν: ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν
τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. Εἰς τοῦτο γὰρ χριστὸς καὶ ἀπέθανεν καὶ 9
ἀνέστη καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.¹ Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν 10
ἀδελφόν σου; Ἡ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς² τὸν ἀδελφόν σου; Πάντες γὰρ
παραστησόμεθα τῷ βήματι³ τοῦ χριστοῦ. Γέγραπται γάρ, Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος: 11
ὅτι ἐμοὶ κάμψει⁴ πᾶν γόνυ,⁵ καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται⁶ τῷ θεῷ. Ἄρα 12
οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ.

Μηκέτι⁷ οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν: ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι 13
πρόσκομμα⁸ τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον.⁹ Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, 14
ὅτι οὐδὲν κοινὸν¹⁰ δι' αὐτοῦ: εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν¹⁰ εἶναι, ἐκείνῳ
κοινόν.¹⁰ Εἰ δὲ διὰ βρώμα¹¹ ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην 15
περιπατεῖς. Μὴ τῷ βρώματι¹¹ σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ χριστὸς ἀπέθανεν.

¹ κυριεύω, be lord over, rule. ² ἐξουθενέω, despise, ignore. ³ βῆμα, τος, τό, judgment seat. ⁴ κάμπτω, bend, bow. ⁵ γόνυ, ατος, τό, knee. ⁶ ἐξομολογέω, confess, profess. ⁷ μηκέτι, no longer. ⁸ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ⁹ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹⁰ κοινός, common, unclean. ¹¹ βρώμα, τος, τό, food, food of any kind.

Μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν· οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ 16
βρώσις¹ καὶ πόσις,² ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Ὁ 18
γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων τῷ χριστῷ εὐάρεστος³ τῷ θεῷ, καὶ δόκιμος⁴ τοῖς
ἀνθρώποις. Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς⁵ τῆς εἰς 19
ἀλλήλους. Μὴ ἔνεκεν βρώματος⁶ κατάλυε⁷ τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. Πάντα μὲν 20
καθαρά, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος⁸ ἐσθίοντι. Καλὸν τὸ 21
μὴ φαγεῖν κρέα,⁹ μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει¹⁰ ἢ
σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ. Σὺ πίστιν ἔχεις· Κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 22
Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει.¹¹ Ὁ δὲ διακρινόμενος,¹² ἐὰν φάγη, 23
κατακέκριται,¹³ ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὁ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.

¹ βρώσις, εως, ἡ, eating, food. ² πόσις, εως, ἡ, drinking, drink. ³ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ⁴ δόκιμος, tested, approved. ⁵ οἰκοδομή, ἡς, ἡ, building, edification. ⁶ βρώμα, τος, τό, food, food of any kind. ⁷ καταλύω, destroy, lodge. ⁸ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ⁹ κρέας, τό, meat, flesh. ¹⁰ προσκόπτω, strike against, stumble. ¹¹ δοκιμάζω, prove, approve. ¹² διακρίνω, discriminate, judge. ¹³ κατακρίνω, condemn.

Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι¹ κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα² Ἰησοῦ 24
 χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν³ μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου,⁴ 25
 φανερωθέντος δὲ νῦν, διὰ τε γραφῶν προφητικῶν,⁵ κατ' ἐπιταγὴν⁶ τοῦ αἰωνίου
 θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν⁷ πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, μόνῳ σοφῷ⁸ θεῷ, 26
 διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ὅφειλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα⁹ τῶν ἀδυνάτων¹⁰ βαστάζειν, καὶ 15
 μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.¹¹ Ἐκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον¹² ἀρεσκέτω¹¹ εἰς τὸ ἀγαθὸν 2
 πρὸς οἰκοδομήν.¹³ Καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν,¹¹ ἀλλὰ, καθὼς 3
 γέγραπται, Οἱ ὀνειδισμοὶ¹⁴ τῶν ὀνειδιζόντων¹⁵ σε ἐπέπεσον¹⁶ ἐπ' ἐμέ. Ὅσα γὰρ 4
 προεγράφη,¹⁷ εἰς τὴν ἡμετέραν¹⁸ διδασκαλίαν¹⁹ προεγράφη,¹⁷ ἵνα διὰ τῆς
 ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. Ὁ δὲ θεὸς 5

¹ στηρίζω, establish, fix firmly. ² κήρυγμα, τος, τό, proclamation, preaching. ³ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ⁴ σιγάω, be silent, become silent. ⁵ προφητικός, prophetic. ⁶ ἐπιταγή, ἡς, ἡ, command, commandment. ⁷ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ⁸ σοφός, wise. ⁹ ἀσθενήματα, τος, τό, weakness, infirmity. ¹⁰ ἀδύνατος, impossible, unable. ¹¹ ἀρέσκω, please, serve. ¹² πλησίον, near, neighbor (as a noun). ¹³ οἰκοδομή, ἡς, ἡ, building, edification. ¹⁴ ὀνειδισμός, οὗ, ὁ, reproach, reviling. ¹⁵ ὀνειδίζω, reproach, revile. ¹⁶ ἐπιπίπτω, fall upon, press upon. ¹⁷ προγράφω, write before, write previously. ¹⁸ ἡμέτερος, our, our own. ¹⁹ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine.

τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δώη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις
κατὰ χριστὸν Ἰησοῦν· ἵνα ὁμοθυμαδὸν¹ ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ 6
πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. Διὸ προσλαμβάνεσθε² ἀλλήλους, 7
καθὼς καὶ ὁ χριστὸς προσελάβετο² ὑμᾶς, εἰς δόξαν θεοῦ. Λέγω δέ, χριστὸν 8
Ἰησοῦν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι³
τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων· τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς 9
γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί⁴ σοι ἐν ἔθνεσιν, καὶ τῷ ὀνόματί σου
ψαλῶ.⁵ Καὶ πάλιν λέγει, Εὐφράνθητε,⁶ ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν, 10
Αἰνεῖτε⁷ τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐπαινέσατε⁸ αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. Καὶ 12
πάλιν Ἡσαΐας⁹ λέγει, Ἔσται ἡ ῥίζα¹⁰ τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν
ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρῶσαι ὑμᾶς πάσης 13
χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν
δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

¹ ὁμοθυμαδόν, with one accord, with one mind. ² προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ³ βεβαιῶ, confirm, secure. ⁴ ἐξομολογέω, confess, profess. ⁵ ψάλλω, sing, sing praise. ⁶ εὐφραίνω, rejoice, cheer. ⁷ αἰνέω, praise. ⁸ ἐπαινέω, praise, commend. ⁹ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ¹⁰ ῥίζα, ης, ἡ, root, that which grows from the root.

Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί¹ ἐστε 14
ἀγαθωσύνης,² πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἄλλους νουθετεῖν.³
Τολμηρότερον⁴ δὲ ἔγραψα ὑμῖν, ἀδελφοί, ἀπὸ μέρους, ὥς ἐπαναμιμνήσκων⁵ 15
ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ εἶναί με λειτουργόν⁶ 16
Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα⁷ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ
προσφορὰ⁸ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος,⁹ ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Ἔχω οὖν 17
καύχησιν¹⁰ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν. Οὐ γὰρ τολμήσω¹¹ λαλεῖν τι ὧν 18
οὐ κατειργάσατο¹² χριστὸς δι' ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν¹³ ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἐν 19
δυνάμει σημείων καὶ τεράτων,¹⁴ ἐν δυνάμει πνεύματος θεοῦ: ὥστε με ἀπὸ
Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ¹⁵ μέχρι¹⁶ τοῦ Ἰλλυρικοῦ¹⁷ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον
τοῦ χριστοῦ: οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον¹⁸ εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη¹⁹ 20
χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον²⁰ θεμέλιον²¹ οἰκοδομῶ: ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, 21

¹ μεστός, full. ² ἀγαθωσύνη, ης, ἡ, goodness. ³ νουθετέω, admonish, exhort. ⁴ τολμηρότερον, more boldly. ⁵ ἐπαναμιμνήσκω, remind. ⁶ λειτουργός, οὐ, ὁ, minister, servant. ⁷ ἱερουργέω, perform holy service, act as a priest. ⁸ προσφορὰ, ἄς, ἡ, offering, sacrifice. ⁹ εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ¹⁰ καύχησις, εως, ἡ, boasting, act of boasting. ¹¹ τολμάω, dare, endure. ¹² κατεργάζομαι, work out, produce. ¹³ ὑπακοή, ἧς, ἡ, obedience. ¹⁴ τέρας, ατος, τό, wonder, portent. ¹⁵ κύκλος, ου, ὁ, circle. ¹⁶ μέχρι, until, as far as (gen). ¹⁷ Ἰλλυρικόν, οὐ, τό, Illyricum. ¹⁸ φιλοτιμέομαι, have as an ambition, aspire to. ¹⁹ ὀνομάζω, name, give a name to. ²⁰ ἀλλότριος, strange, foreign. ²¹ θεμέλιος, ου, ὁ, foundation.

Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη¹ περὶ αὐτοῦ, ὄψονται· καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.

Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην² τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· νυνὶ³ δὲ μηκέτι⁴ τόπον 22

ἔχων ἐν τοῖς κλίμασιν⁵ τούτοις, ἐπιποθίαν⁶ δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ

πολλῶν ἐτῶν, ὥς ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν,⁷ ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς· 24

ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος⁸ θεάσασθαι⁹ ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι¹⁰

ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ.¹¹ Νυνὶ³ δὲ πορεύομαι εἰς 25

Ἱερουσαλήμ, διακονῶν τοῖς ἀγίοις. Εὐδόκησαν¹² γὰρ Μακεδονία¹³ καὶ Ἀχαΐα¹⁴ 26

κοινωνίαν¹⁵ τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἀγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. 27

Εὐδόκησαν¹² γάρ, καὶ ὀφειλέται¹⁶ αὐτῶν εἰσιν. Εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν

ἐκοινώνησαν¹⁷ τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς¹⁸ λειτουργῆσαι¹⁹

αὐτοῖς. Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας,²⁰ καὶ σφραγισάμενος²¹ αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, 28

¹ ἀναγγέλλω, announce, report. ² ἐγκόπτω, impede, detain. ³ νυνί, now, already. ⁴ μηκέτι, no longer. ⁵ κλίμα, τος, τό, region, territory. ⁶ ἐπιποθία, ας, ή, longing, desire. ⁷ Σπανία, ας, ή, Spain. ⁸ διαπορεύομαι, pass across, journey through. ⁹ θεάομαι, look at, behold. ¹⁰ προπέμπω, send before, send forth. ¹¹ ἐμπίπλημι, fill up, satisfy. ¹² εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ¹³ Μακεδονία, ας, ή, Macedonia. ¹⁴ Ἀχαΐα, ας, ή, Achaia. ¹⁵ κοινωνία, ας, ή, fellowship, contribution. ¹⁶ ὀφειλέτης, ου, ό, debtor, sinner. ¹⁷ κοινωνέω, have a share of, share. ¹⁸ σαρκικός, fleshly, carnal. ¹⁹ λειτουργέω, minister, serve. ²⁰ ἐπιτελέω, complete, perform. ²¹ σφραγίζω, seal, set a seal upon.

ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς τὴν Σπανίαν.¹ Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν 29

πληρώματι² εὐλογίας³ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ ἐλεύσομαι.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς 30

ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαί⁴ μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ

πρὸς τὸν θεόν: ἵνα ῥυσθῶ⁵ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων⁶ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἵνα ἡ 31

διακονία μου ἢ εἰς Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος⁷ γένηται τοῖς ἀγίοις: ἵνα ἐν χαρᾷ 32

ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ συναναπαύσωμαι⁸ ὑμῖν. Ὁ δὲ θεὸς 33

τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

Συνίστημι⁹ δὲ ὑμῖν Φοίβην¹⁰ τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὗσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας 16

τῆς ἐν Κεγχρεαῖς: ¹¹ ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε¹² ἐν κυρίῳ ἀξίως¹³ τῶν ἀγίων, καὶ 2

παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζῃ¹⁴ πράγματι: ¹⁵ καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις¹⁶

¹ Σπανία, ας, ἡ, Spain. ² πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ³ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ⁴ συναγωνίζομαι, strive together. ⁵ ῥύομαι, rescue, save. ⁶ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ⁷ εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ⁸ συναναπαύομαι, rest with, rest along with. ⁹ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ¹⁰ Φοίβη, ης, ἡ, Phoebe. ¹¹ Κεγχρεαί, ὠν, ἡ, Cenchreae. ¹² προσδέχομαι, receive, wait for. ¹³ ἀξίως, worthily, in a manner worthy of. ¹⁴ χρήζω, need, have need of. ¹⁵ πρᾶγμα, τος, τό, deed, matter. ¹⁶ προστάτις, ιδος, ἡ, patron, benefactor.

πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ.

Ἀσπάσασθε Πρίσκαν¹ καὶ Ἀκύλαν² τοὺς συνεργούς³ μου ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ³
οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον⁴ ὑπέθηκαν,⁵ οἷς οὐκ ἐγὼ
μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν: καὶ τὴν κατ' οἶκον ⁵
αὐτῶν ἐκκλησίαν. Ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον⁶ τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχή
τῆς Ἀχαΐας⁸ εἰς χριστόν. Ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν⁹ εἰς ἡμᾶς. ⁶
Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον¹⁰ καὶ Ἰουνίαν¹¹ τοὺς συγγενεῖς¹² μου καὶ ⁷
συναιχμαλώτους¹³ μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι¹⁴ ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ καὶ πρὸ
ἐμοῦ γεγόνασιν ἐν χριστῷ. Ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν¹⁵ τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. ⁸
Ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν¹⁶ τὸν συνεργὸν³ ἡμῶν ἐν χριστῷ, καὶ Στάχυν¹⁷ τὸν ⁹
ἀγαπητόν μου. Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν¹⁸ τὸν δόκιμον¹⁹ ἐν χριστῷ. Ἀσπάσασθε ¹⁰
τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου.²⁰ Ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα²¹ τὸν συγγενῆ¹² μου. ¹¹

¹ Πρίσκα, ἡ, Prisca, Priscilla. ² Ἀκύλας, ὁ, Aquila. ³ συνεργός, οὐ, ὁ, fellow worker. ⁴ τράχηλος, οὐ, ὁ, neck. ⁵ ὑποτίθημι, lay down, make known. ⁶ Ἐπαίνετος, οὐ, ὁ, Epānetus. ⁷ ἀπαρχή, ἡς, ἡ, first fruit. ⁸ Ἀχαΐα, ας, ἡ, Achaia. ⁹ κοπιᾶω, toil, labor. ¹⁰ Ἀνδρόνικος, οὐ, ὁ, Andronicus. ¹¹ Ἰουνιάς, ᾱ, ὁ, Junias, Junia. ¹² συγγενής, kindred, relative. ¹³ συναιχμάλωτος, οὐ, ὁ, fellow prisoner, fellow captive. ¹⁴ ἐπίσημος, splendid, outstanding. ¹⁵ Ἀμπλίας, οὐ, ὁ, Ampliatius. ¹⁶ Οὐρβανός, οὐ, ὁ, Urbanus. ¹⁷ στάχυς, υος, ὁ, Stachys, head of grain. ¹⁸ Ἀπελλῆς, οὐ, ὁ, Apelles. ¹⁹ δόκιμος, tested, approved. ²⁰ Ἀριστόβουλος, οὐ, ὁ, Aristobulus. ²¹ Ἡρωδίων, ωνος, ὁ, Herodion.

Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου,¹ τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε 12
 Τρύφαιναν² καὶ Τρυφῶσαν³ τὰς κοπιώσας⁴ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Περσίδα⁵
 τὴν ἀγαπητὴν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν⁴ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Ροῦφον⁶ τὸν 13
 ἐκλεκτὸν⁷ ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον,⁸ 14
 Φλέγοντα,⁹ Ἑρμᾶν,¹⁰ Πατρόβαν,¹¹ Ἑρμῆν,¹² καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. 15
 Ἀσπάσασθε Φιλόλογον¹³ καὶ Ἰουλίαν,¹⁴ Νηρέα¹⁵ καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ
 Ὀλυμπᾶν,¹⁶ καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν 16
 φιλήματι¹⁷ ἁγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τοῦ χριστοῦ.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν¹⁸ τοὺς τὰς διχοστασίας¹⁹ καὶ τὰ σκάνδαλα, 17
 παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιοῦντας: καὶ ἐκκλίνετε²¹ ἀπ' αὐτῶν. Οἱ 18
 γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἐαυτῶν
 κοιλίᾳ:²² καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας²³ καὶ εὐλογίας²⁴ ἐξαπατῶσιν²⁵ τὰς καρδίας

¹ Νάρκισσος, ου, ό, Narcissus. ² Τρύφαινα, ης, ή, Tryphena, Tryphaena. ³ Τρυφῶσα, ης, ή, Tryphosa. ⁴ κοπιᾶω, toil, labor. ⁵ Περσίς, ίδος, ή, Persis. ⁶ Ροῦφος, ου, ό, Rufus. ⁷ ἐκλεκτός, chosen, elect. ⁸ Ἀσύγκριτος, ου, ό, Asyncritus. ⁹ Φλέγων, οντος, ό, Phlegon. ¹⁰ Ἑρμᾶς, ᾱ, ό, Hermas. ¹¹ Πατρόβας, ᾱ, ό, Patrobas. ¹² Ἑρμῆς, οὔ, ό, Hermes. ¹³ Φιλόλογος, ου, ό, Philologus. ¹⁴ Ἰουλία, ας, ή, Julia. ¹⁵ Νηρεύς, έως, ό, Nereus. ¹⁶ Ὀλυμπᾶς, ᾱ, ό, Olympas. ¹⁷ φιλημα, τος, τό, kiss. ¹⁸ σκοπέω, look at, contemplate. ¹⁹ διχοστασία, ας, ή, dissension, division. ²⁰ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ²¹ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ²² κοιλία, ας, ή, belly, womb. ²³ χρηστολογία, ας, ή, smooth, plausible speech. ²⁴ εὐλογία, ας, ή, blessing, adulation. ²⁵ ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive.

τῶν ἀκάκων.¹ Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοή² εἰς πάντας ἀφίκετο.³ Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' 19

ὑμῖν: θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς⁴ μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους⁵ δὲ εἰς τὸ κακόν. 20

Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει⁶ τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.⁷

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος⁸ ὁ συνεργός⁹ μου, καὶ Λούκιος¹⁰ καὶ Ἰάσων¹¹ καὶ 21

Σωσίπατρος¹² οἱ συγγενεῖς¹³ μου. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος,¹⁴ ὁ γράψας τὴν 22

ἐπιστολήν,¹⁵ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Γάϊος¹⁶ ὁ ξένος¹⁷ μου καὶ τῆς ἐκκλησίας 23

ὅλης. Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Ἑραστός¹⁸ ὁ οἰκονόμος¹⁹ τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος²⁰ ὁ

ἀδελφός. Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν. 24

¹ ἄκακος, guileless, innocent. ² ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ³ ἀφικνέομαι, reach, arrive at. ⁴ σοφός, wise. ⁵ ἀκεραίος, unmixed, pure. ⁶ συντρίβω, break in pieces, crush. ⁷ τάχος, ους, τό, speed, quickness. ⁸ Τιμόθεος, ου, ὁ, Timothy. ⁹ συνεργός, οὔ, ὁ, fellow worker. ¹⁰ Λούκιος, ου, ὁ, Lucius. ¹¹ Ἰάσων, ονος, ὁ, Jason. ¹² Σωσίπατρος, ου, ὁ, Sosipater. ¹³ συγγενής, kindred, relative. ¹⁴ Τέρτιος, ου, ὁ, Tertius. ¹⁵ ἐπιστολή, ἡς, ἡ, letter, dispatch. ¹⁶ Γάϊος, ου, ὁ, Gaius. ¹⁷ ξένος, strange, stranger. ¹⁸ Ἑραστός, ου, ὁ, Erastus. ¹⁹ οἰκονόμος, ου, ὁ, manager, steward. ²⁰ Κούαρτος, ου, ὁ, Quartus.